

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HUDEBNÍ KULTURY

**PĚVECKO-KYTAROVÉ SOUTĚŽE SE ZAMĚŘENÍM NA
FOLKOVOU MUZIKU V ČR NA PŘELOMU 20. A 21. STOL.**
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Petra Loudová

Hudební výchova se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Romana Feiferlíková, Ph.D.

Plzeň, 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 29. června 2015

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování:

Zde bych chtěla poděkovat vedoucí bakalářské práce Mgr. et Mgr. Romaně Feferlíkové za odborné vedení práce, za její projevenou ochotu a trpělivost. Dále bych chtěla poděkovat Karlu Pýchovi a Vítovi Dvořáčkovi za jejich vstřícnost při poskytnutí potřebných rozhovorů a respondentům za čas, který věnovali vyplnění dotazníku.

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINAL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE. A
NA NÁSLEDUJÍCÍ STRANĚ SE NACHÁZÍ ROZHODNUTÍ O
PRODLOUŽENÍ...

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK	3
ÚVOD	4
1 VZNIK A VÝVOJ FOLKOVÉ HUDBY	5
1.1 CO JE TO FOLK	5
1.2 VZNIK FOLKOVÉ HUDBY V ČSSR.....	6
1.2.1 Nástrojové obsazení	6
1.2.2 Český folk a tradice české lidové písně.....	6
1.2.3 Český folk a trampská píseň	7
1.3 FOLK V PADESÁTÝCH LETECH V ČSSR.....	8
1.4 FOLK A ŠEDESÁTÁ LÉTA.....	8
1.4.1 České písničkářství v 60. letech 20. století.....	9
1.5 FOLK A SEDMDESÁTÁ LÉTA.....	10
1.6 FOLK PO SEDMDESÁTÝCH LETECH.....	11
2 DĚTSKÉ SOUTĚŽE V ČR.....	13
2.1 BRÁNA.....	13
2.1.1 Hodnocení	14
2.1.2 Oblastní kola	14
2.1.3 Pár užitečných informací o soutěži.....	14
2.1.4 Úspěšní soutěžící	15
2.2 OSTROVSKÁ VEVERKA	17
2.2.1 Soutěžní kategorie	18
2.2.2 Slavní soutěžící.....	18
2.3 BŘEZOVSKÝ LÍSTEK	18
2.3.1 Historie	19
2.3.2 Rok 2013 zrušení – Ostrovské veverky	19
2.3.3 Kategorie	19
2.3.4 Slavné osobnosti.....	20
3 DĚTSKÉ SOUTĚŽE V PLZEŇSKÉM KRAJI	21
3.1 ZLATÁ STRUNA	21
3.1.1 Pravidla soutěže.....	22
3.1.2 Hodnocení	22
3.1.3 Oblastní kola	23
3.1.4 O soutěži	23
3.2 DĚTSKÁ PORTA.....	24
3.2.1 Soutěžní kategorie	25
3.2.2 O soutěži	25
3.2.3 O Plzeňském krajském kole	26
4 FESTIVAL PORTA – SOUTĚŽ PRO DOSPĚLÉ	27
4.1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O PORTĚ	27
4.2 PORTA V PLZNI - ZÁPADOČESKÉ OBLASTNÍ KOLO.....	30
4.2.1 Postupy	31
4.2.2 Ocenění.....	32
4.2.3 Služby.....	32
5 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI FOLKU, KTERÝM POMOHLI SOUTĚŽE KE SLÁVĚ	33
5.1.1 Nezmaři.....	33
5.1.2 Hoboes.....	33

5.2	ZNÁMÍ FOLKOVÍ INTERPRETI.....	34
5.2.1	Jaroslav Samson Lenk.....	34
5.2.2	Pavλίna Jíšová.....	35
6	VZTAH FOLKOVÝCH SOUTĚŽÍ SE ŠKOLNÍM VZDĚLÁVACÍM PROGRAMEM UŽÍVANÉM NA ZUŠ.....	37
6.1	O CO SE ZAJÍMÁME.....	37
6.1.1	Klademe si důležité otázky, ohledně toho,co dítě musí umět pro účast na folkových soutěžích, na něž se snažíme najít odpovědi v ŠVP.....	37
6.2	ZUŠ HOLÝŠOV A JEHO ŠVP.....	37
6.2.1	Co se nám objevuje v ŠVP a v jakém ročníku.....	38
6.3	ZUŠ BEDŘICHA SMETANY PLZEŇ.....	39
6.3.1	Co se nám objevuje v ŠVP a v jakém ročníku.....	39
6.4	ZUŠ STARÝ PLZENEC.....	40
6.4.1	Co se nám objevuje v ŠVP a v jakém ročníku.....	41
6.5	OBOR SÓLOVÝ ZPĚV.....	42
	ZÁVĚR.....	43
	RESUMÉ.....	44
	CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ.....	44
	SEZNAM LITERATURY.....	45
	PŘÍLOHY.....	I

SEZNAM ZKRATEK

TP – Tramprská píseň

ZUŠ – Základní umělecká škola

SVČ – Sdružení volného času

RF – Republikové finále

ÚMO – Úřad městského obvodu

ŠVP – Školní vzdělávací program

Úvod

Cílem bakalářské práce je vysvětlení pojmu folková hudba, představení všech interpretačních pěvecko-kytarových soutěží konaných na území České republiky, seznámení se známými folkovými osobnostmi, kterým tyto soutěže napomohli ke slávě a na závěr rozebereme vztah školního vzdělávacího programu, využívaného na Základních uměleckých školách, s dětskými folkovými soutěžemi. Hlavním tématem bakalářské práce je tedy rozbor folkových soutěží na území České republiky. Nejprve si objasníme vznik a vývoj folku v České republice, abychom zjistili, do jakého období jsou zasazeny jeho základní kořeny. Na základě toho zařadíme folk do časové linie od jeho vzniku až po současnost. Po této úvodní kapitole si představíme dětské folkové pěvecko-kytarové soutěže konané na území České republiky a ujasníme si jejich pravidla. V třetí kapitole si představíme dětské regionální soutěže Zlatou Strunu a Dětskou Portu, které se konají v Plzni. Přiblížíme si historii obou soutěží a způsoby hodnocení soutěžících. V kapitole číslo čtyři se budeme zabývat soutěží pro dospělé s názvem Porta. Tato soutěž má dlouholetou tradici a je nejdůležitější folkovou soutěží, a proto se jí budeme věnovat v samostatné kapitole. Nesmíme opomenout slavné osobnosti či kapely, které se díky těmto soutěžím staly slavnými. Tyto osobnosti si v krátkosti představíme. V závěrečné kapitole této práce se budeme věnovat školním vzdělávacím programům a jejich vztahu k folkovým soutěžím. K bakalářské práci bude vytvořen dotazník, který předložíme vybraným učitelům ze tří Základních uměleckých škol. Výsledkem dotazníku by mělo být zjištění, kolik dětí se z těchto vybraných škol účastní folkových soutěží a zda jsou učitelé hry na kytaru obeznámeni s těmito soutěžemi.

1 VZNIK A VÝVOJ FOLKOVÉ HUDBY

Touto kapitolou si přiblížíme co je folková hudba, její hlavní znaky a obsah textu ve folkových písních. Podrobně rozebereme vývoj folkové hudby, nastíníme si, jak se postupně vyvíjela v České republice, kdy a z jakého hudebního stylu vznikla. K této hudbě neodmyslitelně patří i písničkářství, které popíšeme a představíme si několik známých českých písničkářů.

1.1 CO JE TO FOLK

Slovo folk má původ v anglickém slově lid respektive anglosaské lidové písní¹. Pro folk je nejvíce charakteristický význam textu. Folkovou píseň charakterizujeme jako moderní zpěvnou píseň, kterou tvořili amatérští skladatelé jako protiklad na v tu dobu (aktuální) a velmi komerční pop. Folk klade mimořádný důraz na myšlenky, emoce a příběh obsažený v textu písně. Jedním z jeho nejcharakterističtějších rysů je schopnost aktuálně, úderně a obsahově reagovat na nejrůznější stránky společenského dění, např.: politiku, trapasy prezidenta, apod. Někdy se texty písní s duševně niterným obsahem autora podobají spíše poezii, přesněji poezii všedního dne², a proto někteří interpreti použili ke zhudebnění nejen své texty, ale také kvalitní poezii přímo od básníků.³

Folk díky hloubce textu dokáže ovlivnit mnoho lidí, proto se roku 1948 folk stal nejvíce populárním, a následkem toho dochází k jeho největšímu rozvoji. Zvrat nastává v době komunismu, kdy se v textech začínají objevovat kritiky a názory proti nastolenému režimu. Kvůli tomu bylo postihováno mnoho nadějných muzikantů. Například Fedor Skotal (1935 – 1977) „*V šedesátých letech doznívala ta podivná doba, kdy jsme se sjeli na potlachy a zpravidla každé týden nás rozehnali policajti a na mol vožralí milionáři. Kdo nezdrhl včas do lesa, byl zapsán a volán v týdnu, jak to ta policejní mašinerie stihla, k výsledkům.*“⁴ Folkoví muzikanti reagovali na to, co se aktuálně děje. Autoři písní začali

¹ Anglosaská lidová píseň - typ moderní zpěvné písně, vznikla na Britských ostrovech

² KOTEK Josef, Dějiny České populární hudby a zpěvu 19. a 20. století, nakladatelství Academia, Praha, 2001, str. 213-214, ISBN 80-200-0634-6

³ Např.: báseň Máj od K. H. Máchy, ta byla zhudebněna několikrát a to skupinou Český skiffle, nebo Radúzou (CD V salonu barokních dam, kde je mimo jiné zhudebněna část básně od Jana Nerudy - Z Písní kosmických), další velmi známou zhudebněnou básní je od Václava Hraběte - Variace na renesanční téma, zhudebněná Vladimírem Mišíkem.

⁴ VONDRÁK, Jiří a Fedor SKOTAL. *Legendy folku: jediný téměř úplný příběh folku, tramské a country písně u nás*. Vyd. 1. Brno: Jota, 2004, 541 s.: ISBN 80-721-7300-6..

pro své účely používat skryté významy slov (tzv. psaní mezi řádky). To jim napomohlo k ventilaci jejich názorů na komunistický režim. Pro lidi se folk stával čím dál oblíbenější, protože kritizoval to, co oni nemohli. Ovšem pokud autoři dostatečně neskrývaly své názory, byli za to trestáni a následkem toho bylo mnoho českých muzikantů donuceno emigrovat do zahraničí, příkladem je Karel Kryl (1944 – 1994).

1.2 VZNIK FOLKOVÉ HUDBY V ČSSR⁵

Vznik folkové hudby je v Americe datován k 60. létům 20. století. V Československé republice se vyvíjela postupně a její dataci nelze přesně určit. Folk se v Československé republice vyvíjel v průběhu 20. století, a z velké části vznikl z folklórní hudby a moderní a klasické trampské písně.

Po roce 1948 byla Československá republika naprosto izolována od západoevropské svobodné kultury. Vlivy kultury pocházející z Ameriky a jiných zemí k nám nepronikaly snadno. To se samozřejmě netýkalo jen folkové hudby, ale také jiných žánrů, jako je například big beat.

1.2.1 NÁSTROJOVÉ OBSAZENÍ

Nejdůležitějším nástrojem je kytara, ta je základním hudebním nástrojem pro folkovou hudbu. K folku neodmyslitelně patří baskytara, banjo, bicí (perkuse, rumba koule, bonga atd.), housle i flétna. Folkové skupiny mívají často obsazení v jemných nástrojích (strunné, ne příliš hlasité), skrze které dokážou posluchače připravit na hluboký text. Některé hudební skupiny se snaží ozvláštňovat svojí hudbu výběrem méně známých a používaných nástrojů. Příkladem jsou nástroje, jako je violoncello (skupina Netřísk), hawaiská kytara, dobro (současná skupina – Freda and Company), činely, mandolíny a různé další hudební nástroje.

1.2.2 ČESKÝ FOLK A TRADICE ČESKÉ LIDOVÉ PÍSNĚ

Už před vznikem folkové hudby existovala na celém světě amatérská hudební tvorba. Tato tvorba má v ČR velmi pestrou, dlouhou a bohatou tradici, a to v podobě lidových písní. Dalo by se říci, že folk vznikl na základě lidové cimbálové muziky, hornické dechovky, obrozenecké tvorby a západočeské a jihočeské dudácké tradice. Všechny tyto výše

---

⁵ Československá socialistická republika (dále jen ČSSR)

uvedené druhy písní tvoří potřebné podklady k rozvoji českého folku.⁶ Zajímavostí je, že tato hudba vznikala bez jakékoli návaznosti na anglosaské tradice.

1.2.3 ČESKÝ FOLK A TRAMPSKÁ PÍSEŇ

Nejdůležitějším faktorem pro rozvoj folkové hudby byla píseň tramská, která k ní neodmyslitelně patří. Je nejen jejím předchůdcem, ale i současným kolegou. Tramská hudba je pro vývoj folkové hudby velice důležitá, protože se z ní prakticky vyvíjela. Asi nejdůležitější událostí pro tramskou hudbu je vznik skautu okolo první světové války v letech 1913 – 1914. Dalším faktorem, důležitým pro rozvoj tramské hudby byl nový přísun amerických filmů, německých kovbojek, literatura, z té především literatura Karla Maye (1842 – 1912), knihy o indiánech r. 1893.

Tramská píseň, stejně jako mnohé dnešní hudební žánry (např.: punk, EMO, metal, apod.), není jen druh hudby, ale také životního stylu. Český Tramping reagoval na ukončení první světové války.⁷ Josef „Buřt“ Braun (1913-2003), odbojář z druhé světové války, člen souboru Dechnička⁸, vzpomíná: *„Když se ti naši chlupci vraceli z 1. světové války, byli narušení, byli mladí, byť jim bylo osmnáct, devatenáct, dvacet let, a hledali něco jinýho. Proto šli ven do přírody a vzor byly knížky Jacka Londona. Proto taky vznikly ty tramský osady a jména těch osad byly převzatý z těchto knih, z filmů.“* Pobyt v přírodě měl lidem dokazovat jejich svobodu, proto se scházeli ve volné přírodě a společně oslavovali, že už jsou volní. Tak vznikl tramping, který známe dodnes. Josefa Brauna doplnil ještě zakladatel skupiny Taxmeni Jaroslav Čvančara: *„... trampy svým způsobem sjednocovala chudoba, bída a nezaměstnanost, kdy na víkendy, na soboru a neděli vyjížděli do lesů a tam pobývali vlastně celkem za jednoduchých podmínek - stačil jim k tomu chleba, kus sádla a čaj - tak vlastně stačili takhle v přírodě žít a písničky, ty romantický písničky, jim k tomu napomáhaly...“*

⁶ HOUDA, Přemysl. *Intelektuální protest, nebo masová zábava?: folk jako společenský fenomén v době tzv. normalizace*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2014, 239 s. ISBN 978-80-200-2353-7.

⁷ VONDRÁK, Jiří a Fedor SKOTAL. *Legends folku: jediný téměř úplný příběh folku, tramské a country písně u nás*. Vyd. 1. Brno: Jota, 2004, 541 s.: ISBN 80-721-7300-6.

⁸ Trio složené z Josefa Buřta Brauna, Arnošta Mošny a Jendy Kordy, často s nimi vystupoval i Olda Vrtiška a Jindra Chrást. Jenda Korda je autorem tramské hymny – Vlajka.

1.3 FOLK V PADESÁTÝCH LETECH V ČSSR

Po roce 1945 a skončení druhé světové války, byla na našem území zanechána americkými vojáky nejen bohatá výstroj a džípy, ale především celá řada písniček, které se později hrály u táborových ohňů. Američané měli s sebou hudební nástroje a své písně hráli v Plzni velmi hojně. Lidé se mohli poprvé setkat s americkým banjistou Ralphem Stanleyem (1927), který měl s sebou pětistrunné banjo. V Čechách bylo známé jen banjo čtyřstrunné, které hrálo v moderních trampských písních tzv. kilový doprovod⁹. Spousta lidí se snažila napodobit americká banja, odlišná především zvukem, ale bez úspěchu. Americké banjo se povedlo napodobit až v 70. letech 20. století.¹⁰ Pětistrunné banjo je v pozdější době nejdůležitějším nástrojem pro hudební styl bluegrass (jedno z odvětví folku). V 50. letech měla trampská hudba srovnatelnou oblíbenost (popularitu) jako folk. Tramping¹¹ se stával více rituální, lpěl na svých zvycích – tyto zvyky vycházejí z velkého množství z literatury Jaroslava Foglara (1907 – 1999). Díky nastolenému režimu bylo nejjednodušší utíkat do trampských osad a lesů. V tomto období byly zakládány nové a nové osady, jako jsou například Údolí Karibů, T. O. Psanci apod. Každá osada měla svoji kroniku, vlajku a některá i hymnu. Všechny tyto faktory pomáhaly trampské písni v rozvoji. Prostřednictvím anglosaských lidových písní, které se k nám dostávali v průběhu války, se z trampské hudby stává folk (obohacený o nová témata textů).

1.4 FOLK A ŠEDESÁTÁ LÉTA

V 60. letech 20. století došlo v Československu ke krátkému politickému uvolnění, díky kterému se k nám dostaly zdroje (literatura, film) potřebné pro další rozvoj folkové hudby. V této době došlo k rozmachu folku v jeho klasické anglosaské podobě.¹² Vznikla skupina Spirituál kvintet (interpretující černošské spirituály) a objevila se početná skupina písničkářů – sdružení Šafrán. Nejvýznamnějším písničkářem této doby byl Karel Kryl (1944 – 1994). Mimo folku se u nás začaly velmi bouřlivě rozvíjet další dva příbuzné hudební

⁹ Kilový doprovod = základní doprovod, který vychází z historie, kilo = čtvrt'ová nota, hra na 1. dobu

¹⁰ VONDRÁK, Jiří a Fedor SKOTAL. *Legenda folku: jediný téměř úplný příběh folku, trampské a country písně u nás*. Vyd. 1. Brno: Jota, 2004, 541 s.: ISBN 80-721-7300-6.

¹¹ Tramping = zcela svobodné několikadenní putování a pobývání v přírodě, trampové našli svůj vzor ve westernové literatuře. Je to styl života ke kterému patří oblečení splývající s přírodou, krosna a kytara.

¹² HOUDA, Přemysl. *Intelektuální protest, nebo masová zábava?: folk jako společenský fenomén v době tzv. normalizace*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2014, 239 s. ISBN 978-80-200-2353-7.

žánry – country & western a bluegrass. Tím začaly tyto příbuzné hudební styly koexistovat vedle sebe.¹³

Slovo „folk“ se u nás používá od 60. let 20. století, ale folková hudba se vyvíjela už mnohem dříve předtím. V šedesátých letech pouze dostala svůj oficiální název. V publikacích zabývajících se folkem je ve většině případů psaná datace 60. let 20. století. Je ale známým faktem, že tomu tak není, a proto je pro nás tato informace o názvu jen doplňující.

Velkou změnou, která se stala v šedesátých letech, bylo prohlubování a rozšiřování stylu trampské písně. Vznikla tzv. moderní trampská píseň (dále jen TP) pro niž je charakteristické vyjádření vlastního názoru, je protestantská a obrací se k minulosti.¹⁴ Největší rozdíl mezi klasickou TP (původní) a moderní TP je v nástrojovém obsazení. Trampské kapely klasického typu zpívaly s jednou kytarou, občas s mandolínou, ale jinak se skládaly z vícehlasého sboru. Nová generace, hrající moderní TP, vystupovala s velkou kapelou, ta měla často dvě nebo tři kytary, basu a další hudební nástroje. Moderní TP hrají kapely Greenhorns (Zelenáči) nebo Whitestar. Autoři nových moderních TP jsou v této době především bratři Ryvolové a Kapitán Kid. Rozdíly mezi moderní TP a folkem se začaly rozplývat, byly od sebe rozeznatelné podle obsahu textu písně a doprovodného rytmu. Moderní TP s sebou přinesla spoustu negativních ohlasů a odpůrců, vznikaly dohady o tom, že takhle by TP vypadat neměla. Došlo zde ke střetu názorů, kdy na jedné straně stáli zastánci klasické TP, kteří tvrdili, že banjo (i to čtyřstrunné) nepatří do folkové hudby, a na straně druhé stáli zastánci moderních trampských kapel, kteří vítali všechny nové změny.

V šedesátých letech vznikají první trampské časopisy: Camp – řízený Honzou Vyčítalem (1942), Stezka – Wabim Ryvolou (1935 – 1995).

1.4.1 ČESKÉ PÍSNIČKÁŘSTVÍ V 60. LETECH 20. STOLETÍ

Vývoj folku neprobíhá izolovaně od ostatních hudebních žánrů, stylů a proudů, těmito styly se naopak inspiruje, čerpá z nich a ve velké míře je jimi ovlivněn. Výjimkou není ani české písničkářství, které mělo a stále má bohaté inspirační zdroje, těmi jsou česká

¹³ Folk. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2010 [cit. 2015-06-27]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Folk>

¹⁴ VONDRÁK, Jiří a Fedor SKOTAL. *Legendy folku: jediný téměř úplný příběh folku, trampské a country písně u nás*. Vyd. 1. Brno: Jota, 2004, 541 s.: ISBN 80-721-7300-6

literatura, politika, apod. Písničkářství v ČR je mimořádně pestré, je to především díky českému jazyku a jeho široké slovní zásobě. Za prvního písničkáře považujeme známého českého skladatele Karla Hašlera (1879 – 1941), jehož písně jsou známé a hrají se dodnes. Dalšími významnými písničkáři byli Jiří Voskovec (1905 – 1981) a Jan Werich (1905 – 1980), kteří psali texty na hudbu Jaroslava Ježka (1906 – 1942). Na ně pak navázala o 30 let později další velmi úspěšná dvojice a to Jiří Suchý (1931) a Jiří Šlitr (1924 – 1969) a s nimi velké množství dalších písničkářů, kteří po sobě zanechali odkaz v podobě nádherných písní.¹⁵

1.5 FOLK A SEDMDESÁTÁ LÉTA

V roce 1962 s příchodem prvních amerických westernů (V pravé poledne, Velká země, Sedm statečných) vznikaly nové osady. Objevily se i československé westernové filmy (Limonádový Joe, Smrt v sedle), které ovlivnily i populární hudbu. Písně s westernovým tématem zpívali zpěváci, jako jsou např. Waldemar Matuška (1932-2009), Václav Neckář (1943), Helena Vondráčková (1947), Karel Gott (1939), Josef Zíma (1932) a další.

V sedmdesátých letech dvacátého století přijel do Prahy americký banjista Pete Seeger (1919-2014), který ke hře využíval bluegrassové pětistrunné banjo. Na základě fotografie, pořízené z jeho koncertu dochází k pokusu o výrobu prvního pětistrunného banja v České republice a podnět k jeho výrobě dal Marko Čermák (1940). Toto americké banjo má mnohem delší krk, než banja altová a tenorová.

V roce 1967 vznikl nejvýznamnější festival folkové a trampské hudby s názvem Porta. Tento festival založili tři hudební nadšenci: Zdeněk Friedl (1925-2008), Zdeněk Lukáš (1924-2012) a Zbyněk Jelínek (1919-2006). Tito tři pánové festival Porta pořádali po celý svůj život. Festival Porta vždy byl a je tím nejdůležitějším festivalem pro folk a country. Podrobnější informace k soutěži Porta naleznete v samostatné kapitole Festival Porta – soutěž pro dospělé.

Druhá polovina sedmdesátých let se zdála být pro rozvoj trampské, folkové i country muziky příznivá. Zlom nastal v srpnu 1968 příchodem Sovětské armády. V důsledku této politické situace, byl rozvoj hudby pozastaven.

---

¹⁵ Folk. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2010 [cit. 2015-06-27]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Folk>

1.6 FOLK PO SEDMDESÁTÝCH LETECH

V následujících letech se folková hudba vyvíjela pozvolna, žádné veliké změny již nepřinesla. Stále vznikaly nové trampské osady a folk byl mezi lidmi oblíbeným hudebním žánrem.

V roce 1989 nastal politický zvrat – Sametová revoluce. Do ČSSR se mohli vrátit zpět mnozí umělci a zpěváci a ostatním byl zrušen zákaz umělecké činnosti. Zpět se vrátili například písničkář Karel Kryl a Jaroslav Hudka. Zákaz umělecké činnosti byl zrušen například Martě Kubišové, která přibližně dvacet let nesměla vystupovat. Většina zpěváků, umělců i obyčejných lidí očekávala od nové politické ideologie (demokracie) veliké změny. Tyto změny ale nenastaly. Ten kdo byl členem komunistické strany, z ní vystoupil a přestoupil do jiné. Tyto kroky pro folkovou hudbu přinesly nové protestní náměty. Můžeme je slyšet v písních *Demokracie*, *Sametové jaro* – K. Kryl, *Plebs blues* – J. Nohavice, *Je demokracie* – kapela My Lai a mnoho dalších.

V roce 1994 umírá Karel Kryl na srdeční příhodu a to v pouhých čtyřiceti devíti letech. Necelé dva dny před jeho smrtí s ním byl natočen rozhovor v pořadu *Příběhy slavných: Občan Karel Kryl*¹⁶. Zde můžeme vidět jeho odpor k naší demokracii a ztrátu chuti do života. Celý život za něco bojoval, a to co se po revoluci nesplnilo.

Po vzniku samostatné České republiky nastaly největší změny v obsahu textu písní. Tyto texty byly sice stále romantické a emocionální, ale začaly se do nich začleňovat nové dobové výrazy (mp3, počítač, SMS, a další). Dnešní folk je úplně oproštěn od tématu lesa, trampů či vlakových kolejí. Do textu jsou vpraveny problémy dnešní doby.

Pro příklad písnička od Tomáše Kluse - Do nebe:

„Haló Pane, nad střechami paneláků.

Až déšť ustane, až uschnou křídla ptákům,

budu relativně šťastný, budu žádaný a krásný,

budu obdivován v očích půvabných dam, ale sám.“

¹⁶ Video ke shlédnutí na stránkách Archivu ČT: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10123383458-pribehy-slavných/499223100031002-obcan-karel-kryl>

Nebo známá píseň Ladovská zima od Jaromíra Nohavici:

„To mokré bílé svinstvo padá mi za límec

už čtvrtý měsíc v jednom kuse furt prosinec.

Večer to odhážu namažu záda ráno se vzbudím a zas kurva padá.

Děcka mají zmrzlé kosti sáňkují už jenom z povinnosti.

Mrzne jak sviňa třicet pod nulu auto ani neškytne

hrudky se dělaj v Mogulu.“

2 DĚTSKÉ SOUTĚŽE V ČR

V České republice se koná celkem pět dětských pěvecko-kytarových soutěží: Brána, Březovský lístek, Ostrovská veverka, Zlatá Struna a Dětská Porta. Plzeňským soutěžím Zlaté Struně a Dětské Portě se budeme věnovat samostatně v následující kapitole. U zbývajících třech soutěží se budeme soustředit na jejich pravidla a hodnocení. Na závěr si představíme známé interprety, kteří z těchto soutěží vzešly.

2.1 BRÁNA

Brána je interpretační soutěž, která je určena pro děti do osmnácti let. Každoročně se její RF koná v Brně a pořádá ho Česká tábornická unie, o. s.¹⁷ Na této soutěži jsou dětmi interpretované písně žánrově zaměřené na folk, country a trampskou píseň. Každým rokem se však tyto hudební styly stávají u mladých muzikantů čím dál méně oblíbené¹⁸, a tak se soutěž stává žánrově neomezená a přijímá i novodobé styly, např.: pop, rock-pop, a podobně. Autorská soutěž na Bráně není, ale samotná autorská tvorba je u dětí vítána, autorství písniček však nijak neovlivňuje hodnocení poroty. Jediné, co mohou děti získat za vlastní tvorbu, je zvláštní ocenění.

Brána patří mezi nejprestižnější dětské soutěže¹⁹, které se konají v České republice. Mezi dětmi je Brána pojímána stejně jako mezi dospělými Porta a to díky prestiži, kterou si tato dětská soutěž za roky svého konání vybuodovala. Brána vznikla v roce 1989 a její první republikové finále se konalo v Březové u Sokolova. Zpočátku se RF stěhovalo, ale již od roku 1999 se každoročně koná v Brně.

¹⁷ Je to neziskové zájmové občanské sdružení. Programové zaměření čerpá z tradic historického Československého trampského hnutí. Je určeno pro osoby libovolného věku, ale především pro děti, kteří se učí poznávat přírodu a stávají se tak jejími ochránci.

¹⁸ Oblíbenost těchto žánrů upadá především díky malé propagaci. Děti se stále častěji setkávají s hudebními styly jako jsou pop, rock, ska, a další. Je pořádáno málo veřejně přístupných koncertů, které jsou zaměřeny na hudební styly jako jsou právě folk a country. Dalším důvodem je také specializace dnešních rádií, jsou totiž z veliké většiny zaměřené pouze na jeden hudební styl (např.: Rock rádio – pouze rock, rádio Beat – pouze big beat, Evropa 2 – pouze populární hudba, rádio Samson – pouze folk a country), a pokud rodiče děti přímo nevyhledávají folkové písně, těžko je jejich děti budou znát.

¹⁹ Hodnotím především z vlastních zkušeností, bylo zde velmi obtížné se umístit a kvalita soutěžících se nedala srovnat s kvalitou ostatních soutěží (byla o mnoho lepší).

2.1.1 HODNOCENÍ

Soutěžní festival Brána má za cíl rozvíjet u dětí hudebnost, zpěvnost, zdravou soutěživost a chápání kulturních hodnot. Rozhodujícím kritériem pro udělení cen je kvalita interpretace, do níž spadá hra na nástroj, zpěv a celkový výstup na jevišti (projev).²⁰

2.1.2 OBLASTNÍ KOLA

Do RF soutěže je možné postoupit z jedenácti oblastních kol. Děti mohou soutěžit buď jako jednotlivci nebo jako skupina (dua spadají do kategorie skupin). V oblastních kolech, a poté i v kole republikovém, jsou děti rozděleny do dvou věkových kategorií, a to:

- a) do patnácti let
- b) do osmnácti let

V každém oblastním kole je porota umocněna udělit postup maximálně čtyřem soutěžícím, tzn.–že do RF mohou postoupit pouze soutěžící, kteří se umístili v kategorii nejhůře do druhého místa. Z každé kategorie tedy mohou postoupit pouze dva soutěžící. V pravidlech soutěžního řádu je uvedena zmínka, že oblastní kolo může nést libovolný název, soutěžící však musejí dodržet soutěžní řád²¹.

V Západočeském kraji se díky veliké účasti soutěžících konají dokonce dvě oblastní předkola. Tyto předkola mají názvy Březovský lístek (Březová u Sokolova) a Kynšperská tamburínka (Kynšperk nad Ohří). Z těchto předkol postupuje několik vybraných soutěžících do Západočeského oblastního finále a to se jmenuje Ostrovská veverka (Ostrov u Karlových Varů). Teprve z tohoto oblastního finále je možné postoupit do finále republikového (postupují maximálně 4 soutěžící).²²

2.1.3 PÁR UŽITEČNÝCH INFORMACÍ O SOUTĚŽI

Jak jsem již zmínila, tato soutěž vznikla v roce 1989. Zprvu byla založena pro členy nebo děti členů tábornické unie, postupem času se rozrostla i mezi její nečleny. Z počátku se soutěžilo pouze v hudebních žánrech folk, country a trampská píseň, jiné žánry nebyly

---

²⁰ BRÁNA: Soutěž začínajících trampských, folkových a country skupin. Festival Brána [online]. 2004, 25. 11. 2014 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.festivalbrana.cz>

²¹ Tím je myšlen věk soutěžících a tři připravené soutěžní písně s vlastním doprovodem.

²² BRÁNA: Soutěž začínajících trampských, folkových a country skupin. *Www.festivalbrana.cz* [online]. 2004 [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://www.festivalbrana.cz/?mod=archiv>

tolerovány. V průběhu konání soutěže se nutnost interpretace těchto vymezených žánrů stala méně důležitá.

Soutěž, která se od roku 1999 koná v Brně, má každý rok podobný, ba skoro stejný průběh. Začíná v sobotu od devíti hodin ráno. Nejprve vystupují promíchaně jednotlivci a skupiny v kategorii do patnácti let. Pak je malá pauza na oběd, který je soutěžícím poskytnut ve stejném areálu jako soutěž a následuje opět promíchaná druhá kategorie a to účinkujících od patnácti do osmnácti let. Časově mají všichni soutěžící odehráno vždy maximálně do šesti hodin večer. Jako na každé soutěži, tak i na této se potřebuje porota dohodnout o výsledcích, a tak mají soutěžící hodinovou pauzu. Od sedmi hodin začíná galakonzert, na který jsou vždy zvaní profesionální nebo výborní amatérští muzikanti, mezi ně patří například absolutní vítězové předešlých ročníků, nebo profesionálové Pavlína Jíšová, Jaroslav Samson Lenk, Honza Ombré Blahynka a další. Teprve po galakonzertu je vyhlášení vítězů. Tento harmonogram je vždy dodržován a na žádném z posledních ročníků nevznikly potíže. Jediná novinka nastala na Bráně v roce 2015, kdy se otevřelo nové jedenácté oblastní kolo pořádané v Ostravě. V průběhu soutěže se nemění nic.

Většina účinkujících však na Bránu dojíždí z daleka a více než polovina využívá službu, kterou pořadatel soutěže bezplatně nabízí, touto službou je zajištění noclehu v nedaleké základní škole v prostorách její tělocvičny. Osoba, která chce tuto službu využít, se musí u pořadatelů nahlásit již v pátek (to je den před začátkem soutěže). To znamená, že má účinkující zajištěné k přespaní dvě noci a to z pátku na sobotu a ze soboty na neděli. Proto je soutěž spíše víkendová záležitost. V pátek večer mají kapely možnost zkoušky (s mikrofony, odposlechy, a pod.). V sobotu je celý program soutěže a po skončení se muzikanti rozdělují na více skupin. Někteří zůstávají v tamní restauraci a pořádají zpívanou (většinou porotci a starší osazenstvo) a ostatní se přesouvají do budovy základní školy, kde hrají a zpívají a zábava pokračuje až do brzkých ranních hodin.

2.1.4 ÚSPĚŠNÍ SOUTĚŽÍCÍ

Berušky

Mezi jedny z nejúspěšnějších skupin, které se zviditelnili především díky Bráně jsou Berušky. Tuto kapelu tvoří tři dívky, které hrají na baskytaru, kytaru, housle a všechny tři

zpívají. Vystupují především v Německu, kde mají velkou část svých fanoušků. Tuto kapelu založily v roce 1998 Alena Vítová, Zuzana Šírová a Helena Peukertová. V aktuálním složení vystupují už pouze dvě původní muzikantky a to Alena Vítová a Zuzana Šírová. Helena Peukertová hrála na baskytaru s kapelou Berušky do roku 2007, pak v kapele na baskytaru hrála dva roky Stephanie Van Vleet, a od roku 2009 s Beruškami vystupuje Anna Drábková. Berušky odehrály v roce 2014 čtyřicet sedm koncertů, většina z nich se uskutečnila v České republice, dále kapela odehrála Berlin TOUR v Německu a již potřetí se zúčastnila soutěže LaRoche²³, která se koná ve Francii. Berušky si získaly fanoušky i zde ve Francii, a tak zde nehrály pouze na festivalu, ale také zde uspořádaly několik koncertů.²⁴

Anna Drábková

Annu známe z Brány, kde vystupovala se svým bratrem Janem v seskupení Duo D, se kterým v roce 2005 vyhráli první místo v kategorii skupin. Anna vystupuje s kapelou Berušky, Disneyband, a dále také jako sólistka pod pseudonymem Anna D.. Tyto skupiny patří mezi špičkové kapely folk-country žánru. Disneyband je tříčlenná skupina, která je založena od roku 2000, Anna zde začala zpívat v roce 2012 a obsadila post hlavní zpěvačky. Anna zde jen nezpívá, hraje na kytaru, příčnou flétnu a hraje na rytmické nástroje. Anna D. je její samostatný projekt. Anna je totiž nejen velmi dobrá muzikantka a zpěvačka, ale také velmi dobrá písničkářka. Většinou vystupuje i v této skupině ve třech, hraje s ní její bratr Jan Drábek a Petr Olejník²⁵.

Vít Dvořáček

Vít Dvořáček se narodil v roce 1995. V dnešní době vystupuje nejčastěji sám, ale je členem kapely D. N. A. Brno, se kterou na Bráně také soutěžil a s níž několikrát do roka také vystoupí. Vít studuje od roku 2010 na brněnské konzervatoři obor kytara a i v hudbě klasické získal spoustu ocenění²⁶. Kapela D. N. A. Brno má pět členů, až na Vítka jsou

²³ La Roche je sedmidenní hudební festival, který se koná v městečku La Roche mezi Ženevou a MontBlankem. Je to mezinárodní bluegrassový festival.

²⁴ KAPELA BERUŠKY. www.berusky.eu [online]. 2010 [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://www.berusky.eu>

²⁵ ANNA D. www.bandzone.cz [online]. 2013 [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://bandzone.cz/annadrabkova?at=gallery&gi=703371>

²⁶ Klasická hudba: 1. místo na soutěži Guitartalent v Brně, 1. místo na festivalu Ivana Ballu v Dolnom Kubíně (SK), první místo na soutěžní přehlídce konzervatoří v Pardubicích, 1. místo na soutěži JorgeCardosa v Rustu (AT), dvakrát 3. místo v Gorizii (IT) a mnoho dalších.

v kapele samé dívky. Tato skupina hraje především převzaté písně (Nad stádem koní, Husličky, a jiné), které doplňuje o písně vlastní. Převzaté písně jsou po instrumentální stránce zaranžovány, písně vlastní tvorby samozřejmě také. Hrají hudební styl folk-rock.²⁷ Vítek za jednotlivce vystupuje jako písničkář s výborným propracováním kytarového aranžmá, i po pěvecké stránce mu nelze nic vytknout. Píše si své vlastní písně a mimo ně nejraději interpretuje písničkáře Karla Plíhala a Vlastu Redla. Na soutěži Brána se v RF šestkrát umístil na prvním místě a dvakrát na prvním místě s kapelou D. N. A. Brno. V současné době se připravuje na VŠ a jeho cílem je stát se profesionálním hudebníkem nebo koncertním kytaristou. Je pro něj prioritou vážná hudba, folk a kapelu má jen jako koníček.²⁸

2.2 OSTROVSKÁ VEVERKA

Ostrovská veverka je především pěvecká soutěž, která se každoročně koná v Domu kultury v Ostrově nad Ohří. Každý rok se na tuto soutěž hlásí přibližně okolo třiceti až čtyřiceti soutěžících. Ostrovská veverka vznikla v roce 1988 a jejími zakladateli byli Miloš Rybař²⁹ a Karel Pýcha³⁰. Nejprve byla tato soutěž konána především pro děti žijící v oblasti kolem Ostrova nad Ohří. Podporovala i kulturní vyžití romských dětí, kteří v běžném životě nemají moc příležitostí vystoupit na opravdovém pódiu. Touto soutěží pořadatelé napomáhali začlenit tamní romskou mládež mezi ostatní a poukázali tak na její hudební kvality.

Postupem času odešel od pořádání Ostrovské veverky Miloš Rybař a jako hlavní pořadatel této soutěže zůstal jen Karel Pýcha. Ostrovská veverka se stala postupovým předkolem pro velikou spoustu soutěží, jako jsou RF Zlaté Struny v Plzni, RF Brány v Brně, RF Dětské Porty v Praze a autorské soutěže Folkový Kvítek na Konopišti. Ostrovská veverka byla nejdůležitější soutěž pro mladé hudebníky v celých západních Čechách.

V roce 2013 proběhl poslední ročník této soutěže a není v plánu tuto soutěž znovu obnovovat. Finanční podpora města byla veliká, ale účast místních dětí byla v poslední době velmi malá. Jelikož byla Ostrovská veverka republikové finále a do Ostrova nad Ohří

²⁷ D. N. A. Brno. [Http://bandzone.cz/dnabrno?at=news](http://bandzone.cz/dnabrno?at=news) [online]. 2012 [cit. 2015-06-29]. Dostupné z: <http://www.bandzone.cz/dnabrno?at=news>

²⁸ Interwiev s Vítem DVOŘÁČKEM, nar.1995. Plzeň 25. 3. 2015

²⁹ Bývalý člen (baskytarista) známé kapely Roháči z Lokte nad Ohří.

³⁰ Bývalý člen ostrovské kapely Tuláci.

na tuto soutěž postupovala naprostá většina dětí z Březové u Sokolova, soutěž se zrušila a koná se v Březové pod názvem Březovský lístek. Samozřejmě, že důvodem pro zrušení soutěže nebylo jen to, že by do Ostrova postupovaly děti z Březové, ale ostrovský počet soutěžících klesl na takové minimum, že pro pořadatele i pro město bylo zbytečné tuto soutěž konat. Od pořadatele Karla Pýchy jsem zjistila, že v posledních letech na Ostrovskou veverku přestaly připravovat děti místní Základní umělecké školy i sdružení s volnočasovými kroužky pro mládež. „*Učitelé jsou v dnešní době vytíženi a nechtějí připravovat děti na tyto soutěže z důvodu, že to musejí dělat ve svém volném čase a nejsou za to vůbec finančně ohodnoceni, dnes už nikdo nechce dělat zadarmo.*“, řekl Karel Pýcha.

2.2.1 SOUTĚŽNÍ KATEGORIE

Děti zde soutěžily ve třech věkových kategoriích. První kategorie byla určena pro děti od šesti do deseti let. Druhá kategorie byla od deseti do patnácti let. Děti, které soutěžily v těchto kategoriích, měly možnost instrumentálního doprovodu jinou osobou, to znamená, že nejsou povinné se samy nástrojově doprovázet. A třetí kategorie od patnácti do osmnácti let, zde už se musejí soutěžící na hudební nástroj doprovázet sami.

2.2.2 SLAVNÍ SOUTĚŽÍCÍ

Veronika Polívková

Nejznámější hvězda, která zde začínala, je Veronika Polívková. Je jí teprve 20 let. V sedmi letech se objevila v televizní soutěži Rozjezdy pro hvězdy a také se v sedmi letech začala učit hru na klavír, kterou se dnes sama doprovází. Po této zkušenosti soutěžila v dětských soutěžích Březovský lístek a Ostrovská Veverka, z nichž měla otevřenou cestu na Dětskou portu (získala 1. místo), Karlovarský skřivánek (dvakrát 1. místo) a Folkový kvítek (1. místo). Jako malá jezdila i po spoustě folkových festivalech, jako je Mohelnický dostavník, později se začala zaměřovat na jiný styl muziky a dnes se zcela zabývá populární muzikou. Sama si skládá texty i hudbu, koncertuje především v Německu a v nejbližší době vystupuje také ve Francii.

2.3 BŘEZOVSKÝ LÍSTEK

Březovský lístek je soutěž určená pro děti do osmnácti let. Každoročně se koná v kinosále kulturního domu v Březové u Sokolova. Jejím pořadatelem je Karel Pýcha. Dříve to byla

soutěž, která byla předkolem pro Ostrovskou veverka. Od roku 2013, kdy byla Ostrovská veverka zrušena, se stal Březovský lístek finální folkovou soutěží konanou v západních Čechách. Tím, že se stala finální soutěží pro Západočeský kraj, jsou z ní od roku 2013 umožněny postupy do soutěží Zlatá Struna, Dětská Porta, Folkový kvítek, nebo Brána.

2.3.1 HISTORIE

Tato soutěž má historii už od roku 1985. Byla založena místními skauty. Mezi její zakladatele patří Jaroslav Studený, dřívější náčelník Tábornické unie a tehdejší starosta města Březová. V roce 1985 se konal jen tzv. nultý ročník této soutěže. Zprvu to byla soutěž konaná pro skautskou mládež, z níž se nikam nepostupovalo. Později od roku 1989 získal Březovský lístek podporu od Tábornické unie v Brně a stal se tak předkolem soutěže Brána. Tím se soutěž Březovský lístek stala atraktivní a přihlašovalo se na ni více a více soutěžících. Díky následnému velikému počtu soutěžících vznikla Ostrovská veverka.³¹

2.3.2 ROK 2013 ZRUŠENÍ – OSTROVSKÉ VEVERKY

Když v roce 2013 byla Ostrovská veverka zrušena opět se na Březovském lístku sešel obrovský počet soutěžících a v tomto roce trvala soutěž až do půl deváté do večera, po vyhlášení vítězů byl ještě koncert folk-rockové kapely Ulice, kterým byl Březovský lístek zakončený. Pro děti to bylo velmi náročné, trvání soutěže bylo opravdu dlouhé a vyhlášení, které proběhlo v půl deváté večer, bylo vyčerpávající. Vše se stalo z důvodu toho, že Březovský lístek povolil až do patnácti let zpívání s tzv. karaoke nahrávkou a těchto soutěžících se přihlásilo přibližně dvacet pět. Díky ročníku 2013, kdy soutěž trvala takhle dlouho, ztratila u těchto soutěžících zpívajících karaoke oblibu. Tito soutěžící nemají možnost postoupit do žádného republikového kola, protože je všude vyžadován vlastní doprovod, i přes to se zde tito zpěváci objevují i teď, a to v celkem velikém počtu (z dvaceti pěti se počet zredukoval na přibližně třináct soutěžících). Rok 2014 už končil v sedm hodin večer, kdy bylo vyhlášení, což je optimální čas na konec soutěže.

2.3.3 KATEGORIE

Kategorie jsou rozděleny podle věku a jsou stejné jako na soutěži Ostrovská veverka, jen je v nich jedna malá změna. Soutěžící od šesti do patnácti let na Ostrovské veverce smějí být doprovázeni jinou osobou, zde mohou použít i karaoke nahrávku. První kategorie je

³¹ Informace poskytl Karel PÝCHA, pořadatel soutěže Březovský lístek, Ostrovská veverka a oblastního kola Porty. Březová u Sokolova 21. 3. 2015.

určena pro děti od šesti do deseti let. Druhá kategorie je pro děti od deseti do patnácti let a kategorie třetí od patnácti do osmnácti let. Ve třetí kategorii má soutěžící povinnost doprovázet se na hudební nástroj sám.

2.3.4 SLAVNÉ OSOBNOSTI

Sweet voices

Mezi kapely, které zde vznikly a proslavili se, patří čtyřčlenná kapela Sweetvoices. Je to ženský čtyřhlas doprovázený kytarou a rytmickými nástroji. Kapela vznikla ze spolužaček na základní škole. Bohužel už o Sweet voices nic neslyšíme, takže je možné, že se kapela už rozpadla. Kapela Sweet voices se prezentovala na Československo má talent a zde postoupila do druhého kola.

Jelizaveta Denysyuková

Největší osobností Březovského lístku je bezkonkurenčně Jelizaveta Denysyuková, která pochází z Ukrajiny. Vystupuje sólově, získala řadu ocenění na soutěži Brána, Zlatá struna (2x republikový vítěz) a na mnoho dalších. Od roku 2013 vystupuje s Triem P. E. S., s nímž získala postup na RF Porty v Řevnicích. Zde na Portě získali třetí místo. V roce 2015 proběhlo oblastní kolo Porty, kde Trio P. E. S. opět postoupilo do semifinále RF Porty v Řevnicích a vyhrálo mezinárodní interpretační soutěž. Tato hudební skupina se stylisticky zaměřuje na akustický swing, blues a jazz. Mají před sebou spoustu koncertů a velmi nadějnou kariéru.

3 DĚTSKÉ SOUTĚŽE V PLZEŇSKÉM KRAJI

V Plzni se každoročně konají dvě dětské soutěže, jsou to Zlatá Struna a Dětská Porta. Obě soutěže byly dříve folkové, v posledních letech si interpret může vybrat soutěžní píseň v libovolném hudebním stylu. Soutěž Zlatá Struna je určena pro děti do osmnácti let a Dětská Porta do dvaceti šesti let. Každý soutěžící musí umět zpívat a hrát na kytaru. Děti se na soutěže mohou připravit v hudebních kroužcích, na Základních uměleckých školách (dále jen ZUŠ) nebo se soukromým učitelem.

Dětské soutěže nespojuje jen mnoholetá tradice, ale i jméno Marcely Holomelové, která je hlavní organizátorkou obou soutěží a pedagožkou volnočasových aktivit ve Středisku volného času (dále jen SVČ) dětí a mládeže Radovánek se sídlem v Ledecké ulici na Lochotíně v Plzni. Marcela Holomelová pořádá každý rok mnoho cykloturistických výletů po České republice, a také cykloturistický tábor pro děti a mládež.

V Plzni se koná i jedna soutěž pro dospělé, tato soutěž se jmenuje Porta. Porta pro dospělé má oproti dětským soutěžím mnohaletou tradici a vysokou prestiž. Hlavním rozdílem mezi těmito soutěžemi je převládající účast hudebních skupin, na dětských soutěžích naopak vystupují z větší části jednotlivci. Hlavním organizátorem oblastního kola Porty je Janek Eret, který se zasloužil o navrácení Porty zpět do Plzně. Janek Eret je hudebník, člen skupiny Sedm nedostatečných a Janek Eret Trio (Petr Vrobel, Janek Eret, Michal Röhrich). Se skupinou Janek Eret Trio vystupuje každý měsíc v plzeňském klubu „Hi-fi klub“. Zde pořádá koncerty, na které si toto trio zve hosty, těmi jsou amatérské kapely, kterým pomáhají ve zviditelnění.³² Více informací naleznete v kapitole Porta v Plzni - Západočeské oblastní kolo.

3.1 ZLATÁ STRUNA

Soutěž Zlatá Struna vznikla v Plzni v roce 1998 a letos proběhl již 17. ročník. Za její založení vděčíme Marcelě Holomelové, ale nesmíme opomenout ani jiné osobnosti, bez kterých by tato soutěž s velkou pravděpodobností neexistovala. Těmito lidmi jsou Vlastimil Šiška – moderátor, hlavní sponzor; Leoš Houdek – majitel největšího obchodu s hudebninami

---

³² Více informací o Portě naleznete v kapitole Porta na str. 25 – 30.

v Plzni, který každý rok poskytuje kytaru jako hlavní cenu (od toho je mimo jiné odvozen název soutěže).

Přihlásit se může žák konzervatoře i samouk. Místo konání se často měnilo, letošní ročník (2015) proběhl v Malém sále Měšťanské Besedy.

3.1.1 PRAVIDLA SOUTĚŽE

Soutěž je rozdělena do dvou kategorií:

- a) kategorie do 14 let (včetně)
- b) kategorie do 18 let (včetně)

Zlatá Struna je určena pouze pro jednotlivce. Dva ani skupiny zde nesoutěží. Jednotlivec musí zazpívat dvě písně s vlastním doprovodem, první lidovou a druhou umělou³³ (libovolný žánr). Lidovou je myšlena taková píseň, u které neznáme autora. Tyto se písně se předávali ústním podáním z generace na generaci. Nejčastěji se v nich zpívá o přirozených lidských potřebách a tužbách, o lásce, práci a přírodě. Pokud by si někdo nebyl jistý, zda je jím vybraná píseň opravdu lidová, má možnost poradit se s pořadatelem pomocí elektronické pošty. Je možné soutěžit i se třetí písní, tou však musí být píseň autorská³⁴. Každý rok se u starších soutěžících objevují písně s tématem nevydařené lásky, u mladších dětí zase o neobvyklých domácích mazlíčcích. Autorská soutěž je hodnocena samostatně a přihlášení do ní je dobrovolné. Pokud tak soutěžící učiní, má povinnost k přihlášce zaslat i text autorské písně s vepsanými akordickými značkami.³⁵

3.1.2 HODNOCENÍ

Celou soutěž hodnotí odborná porota složená z profesionálních hudebníků. Především ze zpěváků jako jsou (Soňa Kočandrlová), kapelníků (Petr Merxbauer) nebo kytaristů (Pavel Hanzlíček, vyučující kytaru na Konzervatoři v Plzni). Porota hodnotí výběr a úroveň písní, techniku zpěvu i hry na kytaru a kontakt vystupujícího s diváky. Celkový dojem z výstupu soutěžícího je brán jako nejdůležitější hodnotící kritérium.

³³ Umělá píseň = známe jejího autora, lze v ní nalézt vlivy tzv. hudební moderny- proudy, které hledají nové, neobvyklé výrazové prostředky.

³⁴ Autorská píseň = dítě je autorem textu i nápěvu

³⁵ Zlatá struna: Soutěž pro mladé kytaristy. *Zlatastruna.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: http://www.zlatastruna.cz/?page_id=46

3.1.3 OBLASTNÍ KOLA

V Plzni probíhá nejprve krajské kolo, to se koná každý rok v první polovině prosince a z něj mají soutěžící možnost postoupit do republikového kola. Republikové kolo se koná také v Plzni, ale probíhá v druhé polovině měsíce ledna.

Krajská kola s postupem do republikového finále se konají v sedmi krajích České republiky.

- Plzeňské krajské kolo se již tradičně koná v Plzni v Malém sále Měšťanské besedy a jmenuje se „Zlatá Struna“.
- Severočeské krajské kolo se odehrává v Jablonci nad Nisou v místním klubu Na Rampě. Toto předkolo nazýváme „Kytarová struna“.
- Karlovarské krajské kolo probíhá v Březové u Sokolova ve velkém kinosále kulturního domu Březová. Soutěž nese název „Březovský lístek“.
- Jihočeské krajské kolo se koná v Jindřichově Hradci, do RF Zlaté Struny lze postoupit ze soutěže s názvem „Dětská Porta“.
- Ústecký kraj vysílá své soutěžící do republikového kola a to z města Chomutov, ve kterém probíhá předkolo s názvem „Krajské kolo Zlaté Struny“.
- Moravskoslezské krajské kolo se koná v Ostravě a Moravskoslezské krajské kolo se koná v Brně.
- Jihomoravské krajské kolo je odlišné od ostatních. Probíhá totiž na ZUŠ Jihomoravského kraje. Zde jsou do soutěže vybíráni jen žáci základních uměleckých škol. ZUŠ mezi sebou uspořádají soutěž a do republikového kola vyberou ty nejlepší, kteří následně za Jihomoravský kraj soutěží.

3.1.4 O SOUTĚŽI

Prvního ročníku, který proběhl v roce 1998, se zúčastnilo třicet čtyři soutěžících. Objevil se zde velmi nadějný mladý kytarista Martin Juha. V semifinálové části se Martin Juha umístil na prvním místě, ve finále ho ale porazila Tereza Rumlová. Martin Juha na Zlaté Struně soutěžil až do roku 2005. Ve finále se již neumístil, ale několikrát vyhrál zvláštní ocenění za hru na kytaru.³⁶ Interpreti, vystupující na tomto ročníku Zlaté Struny, vytvořili hudební skupinu, ve které se Martin Juha stal hlavním kytaristou. Tato kapela se jmenovala

³⁶ SVČ RADOVÁNEK. *Kronika Zlaté Struny: Soutěž pro mladé kytaristy*. Plzeň, 1998.

HroBeSo a v současné době již neexistuje. Poté hrál Martin Juha se známou kapelou „X-COVER³⁷“. X-COVER byla sedmičlenná pop-rocková kapela z Plzně, dnes má už jen pět členů. Kapela hraje pouze převzaté písně, a to od autorů Erica Claptona, Van Hlena, kapel Pink Floyd, R. E. M. a Kiss. Kapelu X-COVER Martin opustil v roce 2014. Juhu můžeme v současné době slyšet v duu „Michal Šindelář & Martin Juha“³⁸, které v roce 2014 vydalo dvě nová CD a dokázalo odehrát 158 koncertů. Martin Juha s Michalem Šindelářem hrají a zpívají písně v rytmu akustického rock'n'rollu. Interpretují písně převzaté i autorské, jejich autorem je převážně M. Šindelář. Michal Šindelář a Martin Juha interpretují písně anglické i české.

O druhém ročníku této soutěže se dozvěděli díky její propagaci i mladí amatérští kytaristé z okolí Plzně. Přihlásilo se již padesát čtyři soutěžících.

V třetím ročníku byla soutěž rozšířena o povinnou lidovou píseň. Zde poprvé soutěžila Julie Těšálová, v současné době je hlavní zpěvačkou folk-rockové skupiny „Slepá kolej“³⁹. V roce 2001 zde začali účinkovat soutěžící z jiných krajů, především z Chebu. Semifinálová kola se přemístila do budovy Střední průmyslové školy dopravní na Karlovarské třídě, kam se také v roce 2010 opět vrátila. V roce 2002 byla poprvé uspořádána krajská kola ve čtyřech krajích, v Plzeňském, Českobudějovickém, Karlovarském a v Praze. Mezi tím se tato soutěž konala také v Saloonu na Roudné, v dnes již nefunkčním divadle Čas, v divadle Pluto a v neposlední řadě také v Malém sále Měšťanské besedy, kde se koná dodnes.

3.2 DĚTSKÁ PORTA

V Plzni se koná oblastní kolo soutěže Dětská Porta. Republikové finále (dále jen RF) se odehrává vždy v Praze. V letošním roce 2015 proběhl jeho 24. ročník. Dětská porta je soutěž interpretační⁴⁰, a také autorská⁴¹. Soutěžící si může vybrat libovolné tři písně, jejich výběr je pouze mírně žánrově omezen. Písně musí být folkové, trampské, country, či lidové, to je přesně specifikováno v pravidlech soutěže⁴². Samozřejmě i zde se začaly před několika lety objevovat písně popové, porota však tyto popové písně nehodnotí a jsou považovány za porušení soutěžního řádu. Do RF postupují zpravidla ti interpreti,

³⁷ Více informací o kapele X-COVER naleznete na <http://www.xcover.cz/>

³⁸ Více informací naleznete na <http://www.michalsindelar.cz/>

³⁹ Více informací o kapele Slepá kolej naleznete na http://kolej.brutalniopicka.cz/?page_id=2

⁴⁰ Interpretační = ztvárnění a především provedení písničky převzaté

⁴¹ Autorská soutěž = děti soutěží s vlastními autorskými písněmi

⁴² Pravidla soutěže naleznete na <http://www.detskaporta.cz/cs/soutezni-rad/soutezni-rad-2014-2015.html>

kteří se umístí na prvních třech pozicích. Porota může ve výjimečných případech rozhodnout

o postupu neumístěného soutěžícího, nebo naopak o nepostoupení toho umístěného.

3.2.1 SOUTĚŽNÍ KATEGORIE

Soutěžní kategorie se rozdělují podle věku. Dříve byla nejmladší kategorie věkově omezena i spodní hranicí – minimálním stářím deseti let, později se tato hranice začala posouvat a dnes, již čtvrtým rokem, je již zcela odstraněna. Dále se kategorie rozdělují do dvou podkategorií, : jednotlivci a dua, skupiny. V posledních letech začala být oblíbená nová kategorie, v ní vystupuje s dítětem pedagogický doprovod, který mu na pódiu instrumentálně vypomáhá. Tímto způsobem je umožněno soutěžit zpěvákům do patnácti let, kteří na žádný nástroj nehrají. Pedagogický doprovod navíc pomáhá mladým muzikantům s překonáváním trémy. Do této kategorie z některých oblastních kol postoupit nelze, například v Plzni se všichni mladí interpreti musejí doprovázet sami. Pokud by však o otevření této nové kategorie byl v Plzni velký zájem, měla by být otevřena.

Soutěžní kategorie:

- Jednotlivci a dua 14 let a mladší
- Jednotlivci a dua 15 - 19 let
- Jednotlivci a dua 20 - 26 let
- Jednotlivci a dua 15 let a mladší s doprovodem
- skupiny 15 let a mladší
- skupiny 16 - 20 let
- skupiny 21 - 26 let
- skupina dětí do 15 let s pedagogickým doprovodem

3.2.2 O SOUTĚŽI

První ročník Dětské Porty se konal v roce 1991 v Jihlavě, od roku 1992 tato soutěž probíhá v Praze, kde se koná i její republikové finále. Několik let byla Dětská Porta pouze pražskou

soutěží, až postupem času se oblastní kola rozšířila po celé republice. Oblastní kola pořádají především Domy dětí a mládeže (dále jen DDM).

Dětská Porta, i když má podobný název jako Porta, nemá s touto soutěží nic společného. Organizátoři, ocenění i atmosféra jsou zde naprosto odlišné.

3.2.3 O PLZEŇSKÉM KRAJSKÉM KOLE

Dětskou Portu v Plzni pořádá SVČ⁴³ Radovánek (dříve DEMARO) se sídlem v Ledecké ulici 52, v Plzni Bolevci. Její hlavní organizátorkou je Marcela Holomelová.

Krajská kola se Plzni konají od roku 2000, tato kola dříve probíhala v divadle Čas, které bylo později zavřeno, a tak byla Dětská Porta přesunuta jinam. Stejně jako Zlatá Struna se i Dětská Porta konala v Saloonu na Roudné, v budově Komorního divadla a dnes se koná v Malém sálu Měšťanské besedy.

Každým rokem v tomto krajském kole soutěží přibližně třicet až čtyřicet soutěžících. Když se ale vrátíme o deset let zpět, soutěžících bylo přibližně o polovinu více. Tento úbytek soutěžících je způsoben malým počtem dětských soutěžních kapel. V soutěžním ročníku (2014) v Plzni soutěžily pouze tři kapely, například dříve vystupovalo okolo osmi až dvanácti kapel⁴⁴.

---

⁴³ SVČ = Středisko volného času

⁴⁴ Podle mého názoru tyto kapely ubývají, protože méně dětí chce trávit čas cvičením a hraním na hudební nástroj. Pro děti je jednodušší hrát hry na počítačích, tabletech, nebo mobilních telefonech. Pokud v dnešní době nějaká dětská kapela vznikne, je to zásluhou ZUŠ, která dá děti dohromady v rámci komorní hry a sám pedagog kapelu řídí. Dříve se mladí muzikanti bavili více hudbou, a každý muzikant chtěl hrát v nějaké kapele.

4 FESTIVAL PORTA – SOUTĚŽ PRO DOSPĚLÉ

Je nejdůležitější folková, trampská a countryová soutěž. Vznikla v roce 1967 v Ústí nad Labem. Její název Porta⁴⁵ je převzat od názvu tamního údolí řeky Labe - Porta Bohemica. Je to část řeky, kde je po obou stranách břehu frekventovaná železniční trať a, skalní útvary se odrážejí v hladině řeky a na obzoru jsou na kopci tři kříže, celému tomuto útvaru se říká Porta Bohemica. Mezi hlavní zakladatele soutěže patří především trojice: Zbyněk Jelínek(+20. 3. 2006), Zdeněk Friedl(+10. 3. 2008) a Zbyněk Lukášek(+2010).

4.1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O PORTĚ

„Prvotní nápad Porty přišel od Jiřího Šosvalda.⁴⁶ Jiří chtěl udělat něco v rámci country muziky a trampských písniček. Bohužel se do toho tehdy zapojily i taneční orchestry, které s trampskou a country muzikou neměly nic společného. Po velikých diskusích se žánr stáhl pouze na dvě kategorie – country and western a trampské sbory. Vše jsme měli vymyšlené, až na to, jak sem dostaneme trampské hudebníky.“⁴⁷

S trampy v té době byl veliký problém, protože jedna z jejich zásad byla, že jakmile někde není oheň, tak to není žádná trampská záležitost, a tohoto festivalu se nechtěli zúčastnit. S účastí trampů na prvním ročníku Porty v roce 1967 pomohl Kapitán Kid⁴⁸, v té době uznávaný tramp po celé republice. Díky svým kontaktům se na prvním ročníku Porty objevily hudební skupiny, jako jsou např.: Mohykáni, pražští Rangers (hlavním zpěvákem byl Michal Tučný), Strings of Tennessee a další. První Porta se konala na jaře 1967 a zúčastnilo se jí přibližně 20 kapel a tisíc diváků. Všichni zde pracovali zadarmo, jak pořadatelé, tak i muzikanti. Jediné, co hudebníci mohli získat, byla keramická soška, která měla a má stejný název jako festival. Toto ocenění s názvem Porta navrhl a první kusy vyrobil akademický sochař Miroslav Raboch z Teplic. V prvních ročnících nemělo toto ocenění zdaleka takovou hodnotu, jakou má dnes.

⁴⁵ Porta je slovo latinského původu a v překladu znamená brána, v tomto případě měla znamenat bránu do Ústí nad Labem.

⁴⁶ Jiří Šosvald - textař legendární kapely Strangers (absolutní vítěz Porty v roce 1970), člen kapely C Studio Jiřího Šosvalda

⁴⁷ VONDRÁK, Jiří a Fedor SKOTAL. *Legendy folku: jediný téměř úplný příběh folku, trampské a country písňe u nás*. Vyd. 1. Brno: Jota, 2004, 541 s.: ISBN 80-721-7300-6.

⁴⁸ Kapitán Kid - vlastním jménem Jaroslav Velínský, písničkář, držitel největšího počtu portovních ocenění

Od prvního ročníku moderoval bezmála každý festival Porta Miroslav Kovářík – známí divadelník, recitátor, herec, vysokoškolský pedagog a moderátor. Zprvu tvořil moderátorskou dvojici s Janem Duškem, později moderoval Portu sám. Při moderování recitoval krásné verše moderní poezie, které dokázal zakomponovat do mluveného slova. Tím napomáhal k rozvoji a šíření poezie mezi širokou masu lidí, kteří se s poezií běžně nesetkávali. Toto poslání se pro něj stalo osudné a od roku 1976 je autorem pořadu „Zelené peří“, který napomáhá mladým začínajícím autorům zveřejňovat a publikovat jejich díla z oblasti poezie. Mezi Kováříkem nejčastěji recitované básníky patří Václav Hrabě a Josef Kainar. Osobně jsem se s ním seznámila v Chrástu u Plzně na festivalu „Petrklíč“, který pořádal Kamil Kopřiva a Petr „Poldy“ Polívka, zde jsem se naživo přesvědčila o jeho výjimečném stylu moderování.

Druhý ročník v roce 1968 byl odlišný od toho prvního. Přihlásilo se mnohonásobně více kapel a přišlo i nespočetně více lidí. Letní kino v Ústí nad Labem bylo zaplněno (kapacita cca 5 000 lidí). Tentokrát se soutěžilo nejen o keramickou „Portu“, ale i o proplacení cestovních nákladů. Na Portu soutěžící jezdili vlakem, a pokud se umístili do pátého místa, měli cestovní náklady uhrazené. Ústí nad Labem není v blízkosti měst Plzně, Aše, Pardubic, Brna či Olomouce, apod. Na druhém ročníku byla poprvé vyhlášena „Autorská soutěž“, tu vyhrál Kapitán Kid s jeho písní Krinolína. Hrály zde kapely jako Hoboes (bratři Ryvolové), poprvé se na scéně objevila skupina Červánek (později jen duo Červánek) a mezi vítěze patřila kapela Vavasatch. Důležitá byla i propagace, kterou z veliké části zajišťoval tehdejší časopis Mladý svět. Poprvé se začaly vydávat zpěvníky s tramskými písničkami, které se stávali u amatérských muzikantů velice oblíbené.

Na třetím ročníku byly poprvé zavedeny oblastní předkola, těchto předkol bylo šest a konaly se v Třebíči, Pardubicích, Českých Budějovicích, Štětí nad Labem, v Praze a v Bratislavě. V roce 1969 se díky hudební skupině Hoboes⁴⁹, kteří nehráli tramskou hudbu, otevřela nová kategorie s názvem „folk“.

V roce 1970 se Porta naposledy konala v Ústí nad Labem. Poprvé vyšel festivalový bulletin⁵⁰ s názvem Portýr, který je od té doby vydáván na Portě až do dnes. Od tohoto roku se vyhláší nejhezčí účinkující dívka na festivalu – MISS Porta⁵¹.

⁴⁹ Hoboes- hlavními představiteli jsou bratři Miki a Wabi Ryvola, mezi jejich nejznámější písně patří například Bedna od whisky.

⁵⁰ Bulletin = věstník, přehled zpráv, čerpáno z : <https://www.online-slovník.cz/slovník-cizich-slov/bulletin>
Portýr = v jeho obsahu jsou důležité informace, rozpis akcí a informace o festivalovém dění, je především určen pro návštěvníky

Mezi rokem 1971 až 1980 si Porta zažila své stěhovavé období. V průběhu pátého ročníku, byl v Ústí nad Labem vydán zákaz pořádání Porty v tomto městě, a tak se začalo hledat ideální místo pro její pořádání.

V roce 1971 se pořadatelem Porty stal (zřejmě v rámci „ideologického dohledu“) Socialistický svaz mládeže a zakladatelé Porty museli od pořádání odstoupit, tento ročník se konal v Karviné.⁵²

Finále roku 1972 se konalo v Sokolově, autorská soutěž proběhla na jiném místě, než republikové finále, a to v Hostomicích (bylo to především z kapacitních důvodů). V tomto roce byla pro soutěžící povinná účast na krajských kolech. Předkola se nově začala konat i na Slovensku (Dubnica nad Váhom, Košice, Hlohovec).

Rok 1973 vnesl do Porty nové změny. Interpretační část soutěže se rozdělila do tří kategorií, a to na tramskou, country a folkovou. Zajímavostí je, že finále country kategorie, které se konalo v Jablonci nad Nisou, bylo nepřístupné pro veřejnost. Kapely soutěžili pouze před porotou a právě nehrajícími kapelami. Pořadatelé totiž byli pod velikým politickým tlakem a nikdo si nebyl jistý, zda se finále country kategorie bude moci konat.⁵³ Představitelé města se nechtěli dostat do politických komplikací, protože americká hudba byla tehdejším režimem odsuzována. Na tento sedmý ročník se přihlásilo více než 250 skupin, ale velká část výborných muzikantů neprošla se svými písněmi tehdejší cenzurou.⁵⁴ I nadále Porta hledala místo pro své konání, a každým rokem se stěhovala do jiného města. Do roku 1980 byla pořádána ve městech : Svitava, Třebíč, opět Ústí nad Labem, Olomouc, Sokolov).

Porta se při svém čtrnáctém ročníku konečně dočkala, usadila se v Plzni, kde ještě dlouhou dobu pobyla. V roce 1981 byl u soutěžících o Portu takový zájem, že některá krajská kola byla doplněna o dodatečná předkola. Plzeň se stala ideálním místem pro RF této soutěže a to především z důvodů velikých prostor plzeňského výstaviště a amfiteátru na Lochotíně. Samotný amfiteátr má kapacitu 2 500 diváků, později bylo zjištěno, že se je kapacita amfiteátru třikrát větší. Výhodou Lochotínského amfiteátru bylo, že se Porta

⁵¹ SCHWAGER, Zdeněk. Fenomén Porta. *RETRO KULT*. Plzeň. 2012, (2): 94. ISSN 1805-2843.

⁵² SCHWAGER, Zdeněk. Fenomén Porta. *RETRO KULT*. Plzeň. 2012, (2): 94. ISSN 1805-2843.

⁵³ Žatecké country: Porta 1973 tak trochu jinak... www.zateckecountry.cz [online]. 2008 [cit. 2015-03-19].

Dostupné z: <http://www.zateckecountry.cz/archiv/old3/porta1973.html>

⁵⁴ CENZURA = je kontrola a omezování sdělování informací – ať už předávaným mluveným slovem, tiskem nebo dalšími formami vyjadřování.

konala jako open air festival, byla pořádána v přírodě, pod širým nebem, kam také (z důvodu zaměření zpívaných písňových textů) patří.

Na patnáctém ročníku Porty v roce 1982 nenastaly žádné velké změny, avšak jedna informace za zmínku stojí. V areálu výstaviště byla otevřena nová scéna „U Sudu“, která byla zajímavá svou dramaturgií. Celý program byl z velké části improvizovaný (nikdo neznal přesný program) a byl sestavován z nejlepších kapel, které soutěžily předchozí den. Tato scéna byla neodmyslitelnou součástí plzeňské Porty. Na scéně „U Sudu“ bylo vždy přítomno okolo jednoho tisíce diváků.

V roce 1982 se z bulletinu Portýr staly opravdové noviny, změnil se jeho obsah a bylo vydáno více než dvanáct tisíc kusů těchto Portýrů.

Na 18. ročníku se rozšířil program o několik zajímavých novinek, byly jimi výuka country tanců pro veřejnost, divadlo nebo koncert porotců. Z výstaviště se stalo obrovské centrum dění. Výstaviště nabízelo přibližně sedm stánků s občerstvením, ve kterých se scházeli diváci i muzikanti, v každém stánku se zpívalo a hrálo na kytary, banja, mandolíny a na jiné podobné nástroje. Často se stávalo, že se v těchto stáncích setkali naprostí amatéři se špičkovými profesionálními hráči. Amatéři tak měli příležitost se s profesionály osobně seznámit a zahrát si s nimi.

Rok 1986 nepřinesl žádné závažné změny, počet návštěvníků festivalu vzrostl na 20 000 lidí. V tomto roce natočilo a vydalo vydavatelství Supraphon z festivalu dvě desky, a to „Porta 86⁵⁵“ a dvou desku „20 let Porty“.

V roce 1988 se v Plzni na Lochotíně tísni přes 30 000 diváků, soutěž je živě vysílána v pořadu Radioporta.⁵⁶

4.2 PORTA V PLZNI - ZÁPADOČESKÉ OBLASTNÍ KOLO

Porta je soutěž pro dospělé, v pravidlech není stanoven minimální věk účinkujících, takže zde mohou soutěžit i děti. Děti mají za sebou méně koncertů a soutěží, a tak jsou oproti dospělým ve značné nevýhodě. Již několikrát se stalo, že rodiče přihlásili své potomky na Portu. Mysleli si, že jejich děti jsou výjimečné a že by oproti zkušeným hráčům měly

⁵⁵ Porta 86 je deska, jež se snažilo vydavatelství Supraphon nahrát a vydat do 24 hodin, byla by tak v prodeji pro stále přítomné diváky festivalu. To se bohužel nepodařilo a deska byla vydána až po třech dnech.

⁵⁶ SCHWAGER, Zdeněk. Fenomén Porta. *RETRO KULT*. Plzeň. 2012, (2): 94. ISSN 1805-2843.

šanci. Tyto výstupy většinou nebyly špatné, ale publikum, které si přišlo poslechnout profesionální nebo skoro profesionální kapely, nebylo moc spokojené. Porta se do Plzně vrátila 24. března 2012 a to přesně po deseti letech, do roku 2002 se v Plzni konalo veliké RF této soutěže.

Dnes se v Plzni odehrává pouze Západočeské oblastní kolo, které se nejenom počtem soutěžících, ale i počtem diváků nemůže měřit s celostátní Portou v Plzni do roku 2002. Jen pro představu Porty v Plzni roku 1987 se zúčastnilo přibližně třicet tisíc diváků a přibližně sto kapel, což je okolo 650 vystupujících muzikantů.⁵⁷ V Západočeském oblastním kole soutěží přibližně deset až dvanáct kapel, každý rok se počet skupin liší a navštíví ho mezi dvaceti a čtyřiceti diváky.

Po finanční stránce je nutné, aby oblastní kolo mělo veliké množství sponzorů a také dotaci od města. Podporu této akce zřizuje Úřad městského obvodu (dále jen ÚMO) Plzeň 1. Ročník 2012 se konal pod záštitou Mgr. Miroslava Brabce⁵⁸. Porota se mění každým rokem, i když některé tváře jsme při příležitosti této soutěže mohli spatřit vícekrát, například Petra Vrobela a Petra Merxbauera. Petr Vrobel letos nezasedl v porotě, ale moderoval tuto soutěž společně s hlavním organizátorem Jankem Eretem.⁵⁹ Západočeské oblastní kolo Porty se koná každým rokem v podniku Saloon Roudná.⁶⁰

4.2.1 POSTUPY

Porota má z každého oblastního kola možnost vyslat do kola republikového tři zástupce. Soutěžící zde mohou vyhrát v kategorii autorské či interpretační. Postupující, který vyhraje první místo za nejlepší autorskou píseň, obhajuje svoji píseň v Ústí nad Labem, kde probíhá RF autorské soutěže. Odlišnou možností postupu je soutěž interpretační, zde není kladen takový důraz na autorské písně. Porota hodnotí celkové vystoupení kapely, profesionálnost projevu, hudební provedení písně a nástrojové obsazení. Vítěz této hudební interpretace postupuje přímou cestou do RF, které se koná v Řevnicích. Soutěžící

⁵⁷ SCHWAGER, Zdeněk. Fenomén Porta. *RETRO KULT*. Plzeň, 2012, (2): 94. ISSN 1805-2843.

⁵⁸ Mgr. Miroslav Brabec - do roku 2002 - externí vyučující na ZČU (občanská výchova, politologie, filmové umění, vlastivěda) od roku 2010 je starostou ÚMO Plzeň 1

⁵⁹ ERET, Jan. Porta se vrací do Plzně. In: *FOLK time* [online]. 2012 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.folktime.cz/pr/7135-porta-se-vraci-do-plzne.html>

⁶⁰ Vyhlášená plzeňská steaková restaurace, v níž se nachází veliké prostory společenského sálu. Konají se zde i maturitní večírky, bály a mnoho dalších zábavných kulturních akcí.

umístěný jako druhý, také postupuje. Postup ale nevede do RF, ale do jeho semifinálního kola, které se koná také v Řevnicích a to těsně před RF.

4.2.2 OCENĚNÍ

Bohužel, i když se v této soutěži platí startovné (okolo šedesáti korun na osobu), výhry pro vítěze nejsou nikterak hodnotné. Pro představu, běžná kapela, která má pět členů zaplatí startovné v hodnotě tři sta korun. Od soutěžících vyberou tedy za startovné přibližně okolo třech tisíc korun a oceněny jsou pouze tři postupující kapely. Mezi výherní ceny patří například poukázka na dvě stě až pět set korun do hudebnin Houdek nebo ceny spjaté s nahrávacím plzeňským studiem AVIK. Na plzeňských dětských soutěžích je oceněno více soutěžících, a to i menšími dary a téměř každý si něco odnese. Tento způsob oceňování je populárnější, než pouze ocenění tří výherních míst. Většinu soutěžících ale tento způsob výhry nevdává, protože účinkování na Portě je pro hráče folku, country či trampské písně bráno za čest a spokojí se i s menší výhrou.

4.2.3 SLUŽBY

Začátek soutěže je každý rok naplánován na jedenáctou hodinu dopolední, je důležité zajistit muzikantům občerstvení. Díky tomu, že se oblastní kolo koná v již zmíněném Saloonu Roudná a tento podnik je přední vyhlášenou plzeňskou restaurací, je o soutěžících velmi dobře postaráno. Návštěvníci si mohou koupit jakékoli pití v místním baru a vzít si jej do hlediště, což je také velmi příjemné. Dala by se vytknout jen jedna věc a to propagace. V posledních ročnících jsme mohli vidět vylepené plakáty na reklamních plochách, jejich počet je ale velmi malý. Tato akce by měla být propagována minimálně v Plzeňském deníku, avšak ani zde a ani v jiném tisku není o Portě žádná zmínka. Na internetových stránkách je uveden časový plán soutěže, počet vystupujících, a to jací hosté budou ve večerních hodinách vystupovat. To je ale vše. Na internetových stránkách a na plakátech není uvedena cena vstupného. Na webových stránkách je pouze seznam soutěžních kapel a vystupujících hostů.

5 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI FOLKU, KTERÝM POMOHLI SOUTĚŽE KE SLÁVĚ

V této kapitole se budeme zabývat slavnými kapelami a interprety, kteří sami začínali a proslavili se prostřednictvím těchto soutěží. Nejslavnější folkoví muzikanti pronikli do povědomí skrze soutěž Portu. Blíže si přiblížíme dvě kapely. Samozřejmě jich je mnohem víc, ale zaměřili jsme se jen na Nezmary a Hoboes, protože patří mezi nejznámější folkové kapely, a právě těmto kapelám Porta otevřela cestu vpřed.

5.1.1 NEZMAŘI

Kapela Nezmaři byla původně tvořena pěti členy, patřili do ní Antonín Hlaváč - kytara, Pavel Jim Drengubák - kontrabas, Iveta Kolářová - zpěv, Jarda Matěj Matějů - banjo, Pavel Zajíc - dvanáctistrunná kytara. Kapela Začínala hrát po sklepích, půdách a hospodách, až se v roce 1981 přihlásila do krajského kola Porty. Zde se umístila na druhém místě a postoupila do Plzně. O rok později už Nezmaři získali ocenění malé Porty (což je druhé místo) a tím se začínali dostávat do povědomí posluchačů. Díky tomuto druhému místu byli pozváni na tehdejší veliký Českokrumlovský folkový festival Letokruh. Tento festival byl velice populární a jezdilo na něj opravdu mnoho lidí. Letokruh byl ale po svém velice krátkém trvání zrušen (přibližně sedm let) a dnes je možné o tomto festivalu slyšet jen od pamětníků. V roce 1983 a 1984 získali Nezmaři nejvyšší ocenění na Portě. A jejich kapela získala ohromnou popularitu. Od začátků se v této kapele vystřídala veliká spousta různých zpěvaček, dnes s nimi vystupuje Šárka Benetková. Členové Pavel Jim Drengubák, Pavel Zajíc a Antonín Hlaváč jsou v kapele od začátku až do dnes.⁶¹

5.1.2 HOBOES

Kapela Hoboes byla ve své době jednou z nejslavnějších skupin. Do folkové hudby přivedla nové jazzové a swingové prvky⁶² a tím tato kapela rozpoutala úplně novou vlnu folku. Díky začlenění těchto hudebních prvků, začaly vznikat spory o tom, zda se jedná o folkovou hudbu, či ne. Pro lidi to bylo nové a starším, již zažitým, muzikantům se žádné novinky nelíbily. Posluchače to ale nadchlo a na prvním velkém koncertu je diváci nepustili z pódia. Na Portě byla prozatím kategorie folk a country dohromady, tyto dva styly se mezi sebou ovlivňovaly. Proud nového folku ale přinesl takové změny, že se kategorie musely oddělit.

---

⁶¹ NEZMAŘI. [Http://www.nezmari.cz](http://www.nezmari.cz) [online]. 2008 [cit. 2015-06-29]. Dostupné z: <http://www.nezmari.cz>

⁶² Především výběrem nástrojů, hráli na gibsony (druh kytary), které se objevovali jen v jazzové muzice.

Kapela Hoboes byla založena v roce 1963 a zanikla se smrtí Wabiho Ryvoli v roce 1995. Nejznámějšími členy kapely byli bratři Wabi a Miki Ryvola. Tato kapela byla nejslavnější v sedmdesátých letech, kdy soutěžila právě na Portě a to ve složení Jindřicha Pedro Pitra, Miki Ryvoli, Marcely Koťátkové, Jaroslavy Vrbové a Wabiho Ryvoli. Z jejich dílny známe písně jako Bedna od whisky, Hejno vran, nebo píseň Letokruhy. V dnešní době se stále můžeme setkat s Mikim Ryvolou, který koncertuje sólově.

5.2 ZNÁMÍ FOLKOVÍ INTERPRETI

Samozřejmě, že i na Portě se objevili výrazní jednotlivci. Bylo těžké vybrat pouze dva, které si představíme podrobněji. Velikým výběrem prošly jména jako jsou: Pavlína Jíšová, Wabi Daněk, Kapitán Kid a mnoho dalších. Přiblížíme si umělce Jaroslava Samsona Lenka, protože pochází z Plzně a je zde vlastníkem country-folkového rádia Samson. A jako druhého interpreta si blíže představíme Pavlínu Jíšovou přezdívanou „Folkovou královnou“.

5.2.1 JAROSLAV SAMSON LENK

Narodil se 12. srpna 1956 v Plzni. Jako první začal hrát ve známé skupině Roháči z Lokte. S Roháči vystupoval do svého odchodu na vojnu. Po vojně si v Kladně založil svoji první kapelu s názvem Máci. S touto kapelou hrál od roku 1976 až do roku 1993. A právě díky této kapele, se kterou soutěžil na Portě získal velikou slávu. V roce 1979 Máci získali Zelenou portu (3. místo) v roce 1980 získali Malou portu (2. místo) a v letech 1981, 1984 a 1985 získali portu interpretační a to je největší ocenění, které lze na festivalu Porta získat. V této kapele Jaroslav Samson Lenk vykonával textařskou činnost, dále byl kapelníkem, skladatelem a hlavním zpěvákem.

Dále si představíme současnější kapelu, se kterou začal Jaroslav Samson Lenk hrát v roce 1980, tato kapela se jmenuje Hop Trop. Už v roce 1981 se kapela poprvé zúčastnila Porty a hned na ní vyhráli všechna ocenění. S kapelou Hop Trop vystupuje již třicet pět let. Od této kapely můžete znát písně Amazonka, Tři kříže, nebo oblíbená Kulatý obdélník.

Jelikož je Lenk velice aktivní muzikant, hraje ještě v triu složeném z Vlasty Redla a Slávka Janouška. Trio vzniklo v roce 1986 a průměrně odehrálo padesát koncertů ročně. Toto trio se festivalu Porta nikdy nezúčastnilo. Nyní kapela odehrává své poslední turné spojené

s vydáním knižní trilogie „My tři a já“. Autory těchto knížek jsou právě členi tria, v těchto knihách popisují jejich zážitky z cest po světě i po republice.

A v neposlední řadě vystupuje Jaroslav Samson Lenk jako sólista v kapele Samson a jeho parta. Hrají spolu již od roku 1993 (od rozpadu Máků). Je to folková kapela, ve které zaznívají písničky jejichž autorem je Samson Lenk. Za rok tato kapela odehraje okolo padesáti až šedesáti koncertů. Můžete od nich slyšet písničky ze zvířecích pohádek, ve kterých vždy hrál Václav Chaloupek, jsou to všechny písně z večerníčku Médřové, např.: Kolíbaná, dále písnička Bažanti ze stejnojmenného večerníčku, a také písničku Ježci.⁶³

Nedílnou součástí jeho kariéry je vznik rádia Samson. Rádio vzniklo 1. března 2008, nejprve bylo pouze webové, ale od 29. listopadu 2009 se začalo vysílat na klasických vlnách FM. Cílem rádia bylo nahradit již zaniklé country - folkové rádio Karolína. Rádio Samson každým rokem získává stále více posluchačů, toto rádio můžeme poslouchat v Plzni a v Domažlicích na frekvenci 103,0; v Karlových Varech na frekvenci 105,0; v Železně Rudě a v Tachově na frekvenci 105,6.⁶⁴

5.2.2 PAVLÍNA JÍŠOVÁ

Narodila se 21. září 1962 v Českých Budějovicích, kde také vystudovala učitelství českého jazyka a hudební výchovy na místní Pedagogické fakultě. Svoji hudební kariéru začala se skupinou SEM TAM se kterou dvakrát vyhrála interpretační Portu. Pak spolupracovala s Pavlem „Lohonkou“ Žalmanem v kapele Žalman a spol., kde zpívala až do roku 1990. Kapelu musela opustit kvůli těhotenství. Od roku 1991 zpívala s kapelou Nezmaři a od roku 2002 vystupuje sólově.⁶⁵

Jako sólová zpěvačka vyhrála šestkrát po sobě ocenění zpěvačka roku časopisu Folk & Country. Vystupuje ve své kapele Pavlína Jíšová a přátelé, ve které je hlavní zpěvačkou a doprovází se na akustickou kytaru. Za dobu jejího působení na folkové scéně se podílela

---

⁶³ NAVRÁTIL, Jiří. Večerníčkový folkař - Jaroslav Samson Lenk.

[Http://www.zateckecountry.cz/archiv/old3/samson.html](http://www.zateckecountry.cz/archiv/old3/samson.html) [online]. 2011 [cit. 2015-06-29]. Dostupné z: <http://www.zateckecountry.cz/archiv/old3/samson.html>

⁶⁴ Rádio Samson - O nás. [Http://www.radiosamson.cz/](http://www.radiosamson.cz/) [online]. 2008 [cit. 2015-06-29]. Dostupné z: http://www.radiosamson.cz/content/text/cz/?o_nas

⁶⁵ Pavlína Jíšová. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2010 [cit. 2015-06-26]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pavl%C3%ADna_J%C3%ADna_J%C3%ADov%C3%A1

na nahrání více než sedmdesáti alb.⁶⁶ Jíšová je velice úspěšnou textařkou a skladatelkou, autorsky spolupracovala s Marií Rottrovou, Věrou Martinovou a Pavlem Bobkem. Pavlína Jíšová pracuje v Českém rozhlase v Českých Budějovicích, má zde na starosti svůj hudební pořad „Folková jíška Pavlíny Jíšové“ a tento pořad sama připravuje i moderuje.

---

⁶⁶ Pavlína Jíšová a přátelé. *Http://www.jisova.cz/* [online]. 2015 [cit. 2015-06-29]. Dostupné z: <http://www.jisova.cz/>

6 VZTAH FOLKOVÝCH SOUTĚŽÍ SE ŠKOLNÍM VZDĚLÁVACÍM PROGRAMEM UŽÍVANÉM NA ZUŠ

6.1 O CO SE ZAJÍMÁME

Zajímá nás, zda jsou dětské folkové soutěže ve školním vzdělávacím programu (dále jen ŠVP) samotnými školami podporovány. Podmínkou pro tuto podporu jsou úkony vymezené v ŠVP, které musejí děti ovládat, pokud se chtějí těchto soutěží účastnit. Do užšího spektra si vezmeme tři regionální školy, na kterých budeme porovnávat ŠVP z oboru akustické kytary, jsou to: Základní umělecká škola (dále jen ZUŠ) Holýšov, ZUŠ Starý Plzeň a ZUŠ Bedřicha Smetany Plzeň. Na ZUŠ Bedřicha Smetany jsem jedenáct let studovala hru na kytaru a sólový zpěv. Na ZUŠ ve Starém Plzenci učí moje starší sestra Jana Loudová a vím, že žáci z této školy se folkových soutěží pravidelně účastní. V ZUŠ Holýšov jsem sama učitelkou hry na kytaru. U těchto škol budeme zkoumat, zda podporují dětskou účast na těchto soutěžích, jakým způsobem ji podporují a v jakém věku by dítě mohlo na folkových soutěžích účinkovat.

6.1.1 KLADEME SI DŮLEŽITÉ OTÁZKY, OHLEDNĚ TOHO, CO DÍTĚ MUSÍ UMĚT PRO ÚČAST NA FOLKOVÝCH SOUTĚŽÍCH, NA NĚŽ SE SNAŽÍME NAJÍT ODPOVĚDI V ŠVP.

Dítě musí umět zpívat a současně se doprovázet na kytaru. V soutěžích Březovský lístek nebo Brána se může soutěžící doprovázet i na piáno nebo housle. V pravidlech soutěží není uvedeno, že se dítě musí doprovázet akordy, ale ve skutečnosti se jimi doprovázet musí. Pokud se dítě doprovází pouze hranou melodií, ať s basy nebo bez nich, není dítě vůči ostatním rovnocenným soupeřem.

6.2 ZUŠ HOLÝŠOV A JEHO ŠVP

Již v úvodu kapitoly Akustická kytara je vymezen cíl, ke kterému chce škola žáky vést. „Naše žáky povedeme tímto fascinujícím světem sóla a kytarových doprovodů tak, aby dokázali hrát v kapelách, orchestrech a zamířili na hudební pódia jako respektovaní hráči.“⁶⁷

---

⁶⁷ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ZUŠ HOLÝŠOV, Holýšov, 2012, str. 32.

Touto větou nám říkají, že by děti měly vystupovat na pódiiích, a tím tyto folkové soutěže podporují. Podíváme se však do ŠVP blíže, a budeme hledat, zda se zde objeví nějaký výraznější znak.

6.2.1 CO SE NÁM OBJEVUJE V ŠVP A V JAKÉM ROČNÍKU

Již v prvním ročníku by měly děti zvládat čtyři akordy – C dur, G dur, a moll a e moll. Tyto akordy však na hru soutěžních písní nestačí.

Ve druhém ročníku se dítě učí vybrnkávat a to všemi prsty, bohužel ještě nezvládá vybrnkávat akordy. Jelikož se dítě neučilo hru trsátkem, ani žádný jiný backleidový doprovod⁶⁸, ještě stále není připraveno k účasti na soutěži.

Ve třetím ročníku dítě plynule využívá všech prstů p, i, m, a⁶⁹, kadence⁷⁰ hraje rozloženě (vybrnkává) a vytváří improvizované doprovody k jednoduchým písním s akordovými značkami. Není zde sice žádná zmínka o zpěvu, ale dítě v tomto ročníku už může na těchto soutěžích vystupovat.

V ročníku čtvrtém je v ŠVP uvedeno: „*Při hře podle akordových značek využívá improvizovaných doprovodů k písním a hraje kadence s občasným použitím malého barré.*”⁷¹ To pro nás znamená, že dítě hraje těžší akordy, může při nich používat i barré a stále pracuje s písňovými doprovody. Dítě je kytarově už velmi dobře připraveno.

Teprve až v šestém ročníku se nám objevuje to, že žák zpívá a současně se sám doprovází na kytaru. Pokud je však dítě kytarově připraveno již ve třetím, nebo čtvrtém ročníku a učitel ho připraví i na pěveckou část, může se soutěže účastnit už v těchto nižších ročnících.⁷²

Jen pro představu, žák může nastoupit do prvního ročníku v sedmi letech (samozřejmě i déle). Ve třetím ročníku je tedy žákovi devět nebo deset let, což je optimální věk pro začátky v soutěžích. Dítěti v ročníku šestém je už dvanáct nebo třináct let a to je téměř

⁶⁸ Backleid = druh rytmického doprovodu (existuje jich mnoho), vždy se přejíždí přes všechny struny prstem, nebo trsátkem

⁶⁹ P, i, m, a = názvy prstů na pravé ruce p - palec, i - ukazováček, m - prostředníček, a - prsteníček, malíček pravé ruky ke hře na kytaru nevyužíváme

⁷⁰ Kadence = patří ke stupnici, je tvořena ze tří akordů, a tyto akordy se tvoří na prvním, čtvrtém a pátém tónu stupnice

⁷¹ Barré = styl úchyty levou rukou, při hře barré používáme ukazováček levé ruky a pokládáme ho do jednoho pražce, a to přes několik strun najednou

⁷² ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ZUŠ HOLÝŠOV, Holýšov, 2011, str. 98.

pozdě na to, začínat vystupovat před publikem na pódiiích, protože neumí pracovat s mikrofony, s odposlechy a především s trémou.

Podle ŠVP tato škola nejvíce podporuje zpěv i hru doprovodné kytary. Žáci se zde neučí nijak těžké doprovody, ale i přes to jsou na folkové soutěže výborně připraveni. Obsahem ŠVP jsou samozřejmě i body týkající se klasické kytary, my jsme se ale zajímali o vztah ŠVP a dětských folkových soutěží. Klasickou hru na kytaru na tyto soutěže nepotřebujeme a tak se těmito body v ŠVP nezaobírám.

(Příloha č. 1)

6.3 ZUŠ BEDŘICHA SMETANY PLZEŇ

V ŠVP ZUŠ Bedřicha Smetany v Plzni se nenachází žádný úvod o nástroji, nejsou zde žádné vymezené cíle ZUŠ, tudíž není jasné, co žáky chtějí naučit a k čemu je chtějí vést.

6.3.1 CO SE NÁM OBJEVUJE V ŠVP A V JAKÉM ROČNÍKU

V prvním a ve druhém ročníku žáci hrají pouze stupnice, neučí se kadence a ani vybrnkávání p, i, m, a. Děti se učí spíše dynamiku, rejstříky a hru s dopadem a bez dopadu.

Teprve ve třetím ročníku se objevuje zmínka o tom, že „žák doprovodí jednoduchou písničku“. Je to velmi obecně napsané, neodvodíme z toho nic konkrétního, nevíme, zda písničku doprovodí akordicky, nebo pouze hranou melodií s použitím basů.

Ve čtvrtém ročníku by děti měly zvládnout „doprovod písničky jednoduchými rytmickými figuracemi“⁷³ v základních harmonických funkcích“⁷⁴. To znamená, že se děti učí různými rytmy hrát kadence. Jelikož se děti teprve učí akordy a různé druhy rytmů, byla by pro ně folková soutěž velice obtížná. Ale pokud by se v tomto ročníku chtěly soutěže účastnit a hru akordů by si osvojily, bylo by to určitě možné.

V pátém ročníku se učí pouze hru malého barré.

V ročníku šestém se žák učí hru velkého barré a zvládne doprovod písničky akordickým doprovodem. Takže v šestém ročníku se žák naučí hrát akordy.

---

⁷³ Rytmické figurace = různé rytmické doprovody (např.: valčík, polka, rozklad - p, i, m, a, m, i, existuje opravdu velké množství dalších rytmických doprovodů

⁷⁴ Základní harmonické funkce = sem patří především tónika, subdominanta a dominanta -> to je první, čtvrtý a pátý tón stupnice, na kterém jsou tvořeny akordy -> to je KADENCE

Bohužel v celém ŠVP není žádná zmínka o tom, že by měl žák ke kytarovému doprovodu také zpívat.⁷⁵ ZUŠ Bedřicha Smetany se zaměřuje spíše na klasickou kytaru a zpěv pro ně není důležitý. O zpěvu ke kytarě není zmínka v prvním ani ve druhém stupni základního studia.⁷⁶

Opět pro představu, s nástupem do prvního ročníku je to na každé ZUŠ stejné a žák může být v prvním ročníku od sedmi let. Podle tohoto ŠVP se žák naučí akordickým doprovodům až ve čtvrtém ročníku a nejdříve by mohl na soutěž jít v deseti nebo jedenácti letech. V pátém ročníku se akordy dále neučí. V ročníku šestém už si hru akordů osvojí a s akordy pracuje, to je žákovi přibližně třináct let. Ve třinácti letech s těmito soutěžemi začínat je celkem pozdě, ale někteří žáci se velmi dobře adaptují a není pro ně složité začínat ani v tomto věku. Přece jen se setkáme i s dospělými, kteří vystupují poprvé až ve věku dospělém.

Tento ŠVP folkové soutěže podporuje nejméně z našich tří sledovaných škol. Žáci jsou vedeni spíše ke klasické hře na kytaru. Akordy se žáci zabývají velice málo a k těžším doprovodným rytmům se podle vzdělávacího programu nedostanou.

(Příloha č. 2)

6.4 ZUŠ STARÝ PLZENEC

Na začátku kapitoly je krátký úvod o hře na kytaru. Tento úvod nám lépe prozradí, co s žákem škola zamýšlí. Je nám řečeno, že se kytara velice často používá jako doprovodný nástroj a že je ideálním partnerem pro melodické nástroje (např. flétny, housle) a i pro lidský hlas. Z toho vyplývá, že by se děti učící na kytaru měly doprovázet i vlastním zpěvem. Další uvedenou informací je, že každý žák bude umět doprovázet písně a naučí se vytvářet improvizované doprovody k těmto písním.⁷⁷ ZUŠ má za cíl žáky co nejlépe naučit takovým dovednostem, aby mohli být dobrými spoluhráči, a to v nejrůznějších hudebních seskupeních.⁷⁸

⁷⁵ Podle mého názoru by každý, kdo hraje na kytaru, měl po vystudování tohoto oboru umět sám zahrát a i zazpívat písničku. Takže ZUŠ Bedřicha Smetany podle svého ŠVP své žáky k vystupování na těchto soutěžích nijak zvlášť nevede.

⁷⁶ ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ZUŠ BEDŘICHA SMETANY, Plzeň, 2010, str. 117.

⁷⁷ Improvizovaný doprovod = žák vytvoří kytarový doprovod podle notové předlohy (melodické linky)

⁷⁸ ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ZUŠ STARÝ PLZENEC, Starý Plzenec, 2011, str. 174.

6.4.1 CO SE NÁM OBJEVUJE V ŠVP A V JAKÉM ROČNÍKU

Již v prvním ročníku se dítě učí akordické vybrnkávání (p, i, m, a), toto vybrnkávání dítě procvičuje na prázdných strunách. Dítě zvládá hru melodie s doprovodem učitele, čímž se učí souhře s někým jiným. Už v tomto ročníku hraje žák jednoduché melodie s použitím basů, to v předchozích ŠVP tak brzy nebylo.

Ve druhém ročníku si všechny tyto dovednosti osvojuje a prohlubuje. Žák se zde začíná učit dynamiku.

V třetím ročníku by se měl žák orientovat v kadencích (zatím bez použití barré), měl by být schopen vytvořit vlastní jednoduché doprovody k písním a učit se základní druhy rytmů a rytmických doprovodů. Pokud žák ovládá tyto úkony, je na folkové soutěže po kytarové stránce připraven. Jen podotýkám, že se prozatím nikde nepsalo o vlastním zpěvu, pouze v úvodu kapitoly.

V pátém ročníku je žák schopen vytvořit vlastní doprovod k písním v různých obměnách⁷⁹, je schopen hry podle akordických značek a hraje jednoduché doprovody k sólovým písním pro jiné nástroje a zpěv. O zpěvu jsou zde stálé zmínky, ale ne o zpěvu vlastním. Pokud by však žák, který se učí na kytaru, doprovázel žáka ze zpěvu, mohli by soutěžit na Březovském lístku, nebo na Dětské Portě. Když ale vystupujete na těchto soutěžích jako duo, porota hodnotí především to, jakým způsobem jsou oba v duu využiti. Pokud je zde duo, kde jeden hraje na kytaru a zpívá a druhý hraje na housle a zpívá, mají značnou výhodu, a jsou také lépe hodnoceni.

Pro představu, žák nastoupí do prvního ročníku nejdříve v sedmi letech. Už ve třetím ročníku je po kytarové stránce připraven na vystupování v těchto soutěžích, to je žákovi devět, nebo deset let. V dalších ročnících stále akordickou hru rozvíjí a věnuje se jí. A učí se souhře a spolupráci s jinými nástroji, či zpěváky.

Podle ŠVP není úplně zřejmé, zda škola tyto soutěže podporuje, ale děti jsou zde s hrou na kytaru na tyto soutěže připraveni nejlépe ze sledovaných škol.

(Příloha č. 3)

---

⁷⁹ Obměnami jsou myšleny transpozice, hledání a užití paralelních akordů, nebo použití stejného akordu v jiné poloze na hmatníku.

6.5 OBOR SÓLOVÝ ZPĚV

Žáci, kteří se učí sólový zpěv, se mohou účastnit soutěže Březovský lístek a některých krajských kol Dětské Porty (není možné v Plzni). Na soutěžích Březovský lístek a Dětská Porta existují kategorie do věku patnácti let, kdy zpěvák může být instrumentálně doprovázen pedagogem. Ostatní soutěže vyžadují ke zpěvu osobní instrumentální doprovod. Na Základních uměleckých školách se žáci učí zpívat klasicky, popově a ve velkém množství zpívají písně z muzikálů. Žádné z těchto písní se na folkové soutěže nehodí.

ZÁVĚR

V úvodní kapitole bakalářské práce byl zevrubně představen vývoj folku na přelomu dvacátého a jednadvacátého století. U folkových pěvecko-kytarových soutěží jsme se dozvěděli o historii soutěží a jejich oblastních nebo krajských kolech, ujasnili jsme si pravidla soutěže a soutěžní kategorie. Představili jsme si čtyři významné folkové osobnosti, popsali jsme jejich hudební kariéru a představili několik známých písní z jejich repertoáru. V neposlední řadě jsme se zabírali problematikou aktuálních školních vzdělávacích programů. Zjišťovali jsme, zda jsou žáci na Základních uměleckých školách vedeni k účasti na folkových nebo podobných soutěžích, v jakém věku se podle svých nabytých dovedností mohou soutěží zúčastnit. Analýzu školních vzdělávacích programů jsme doplnili o dotazník, obsahující čtyři otázky, který byl předložen třem pedagogům. Zarážející bylo zjištění, že pedagogové tyto soutěže znají, ale své žáky na ně přihlašují jen velmi zřídka. Tato bakalářská práce obsahuje zdroj informací pro pedagogy Základních uměleckých škol a zároveň může pomoci s přípravou žáků na folkové soutěže. Obsah práce by bylo možné rozšířit o tuzemské folkové festivaly a další informace například o folkových pěvecko-kytarových soutěžích konaných v zahraničí.

RESUMÉ

Tato bakalářská práce obsahuje informace o historii, pravidlech a hodnocení tuzemských folkových pěvecko-kytarových soutěžích. Jejím prostřednictvím byly přiblíženy dvě významné folkové kapely a dva interpreti. Dozvěděli jsme se, jakých úspěchů dosáhli v minulosti na soutěži Porta i o jejich aktuálním koncertování. Součástí této bakalářské práce je podrobná analýza tří školních vzdělávacích programů, týkajících se akustické kytary, používaných na vybraných Základních uměleckých školách. Pro získání podrobnějších informací byl vytvořen dotazník, který byl předložen učitelům hry na kytaru na těchto školách.

CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ

This bachelor thesis contains information about the history, rules and evaluation Czech folk singing-guitar competitions. There was introduced two important folk bands and two artists. Introduction was more accurately focused on the successes achieved in the past Porta competitions as well as their current concerts. Integral part of this thesis is a detailed analysis of three school educational programs relating to acoustic guitar that was used on selected elementary art schools. For more detailed information, it was created a questionnaire that was submitted to the guitar teachers at these schools.

SEZNAM LITERATURY

VONDRÁK, Jiří a Fedor SKOTAL. *Legendy folku: jediný téměř úplný příběh folku, trampské a country písně u nás*. Vyd. 1. Brno: Jota, 2004, 541 s.: ISBN 80-721-7300-6.

KOTEK Josef, Dějiny České populární hudby a zpěvu 19. a 20. století, nakladatelství Academia, Praha, 2001, str. 213-214, ISBN 80-200-0634-6

HOUDA, Přemysl. *Intelektuální protest, nebo masová zábava?: folk jako společenský fenomén v době tzv. normalizace*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2014, 239 s. ISBN 978-80-200-2353-7.

SVČ RADOVÁNEK. *Kronika Zlaté Struny: Soutěž pro mladé kytaristy*. Plzeň, 1998.

SCHWAGER, Zdeněk. Fenomén Porta. *RETRO KULT*. Plzeň. 2012, (2): 94. ISSN 1805-2843

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ZUŠ HOLÝŠOV, Holýšov, 2011, str. 98.

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ZUŠ BEDŘICHA SMETANY, Plzeň, 2010, str. 117.

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ZUŠ STARÝ PLZENEC, Starý Plzenec, 2011, str. 174.

Elektronické zdroje

Folk. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2010 [cit. 2015-06-27]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Folk>

Zlatá struna: Soutěž pro mladé kytaristy. *Zlatastruna.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: http://www.zlatastruna.cz/?page_id=46

Michal Šindelář. *Http://www.michalsindelar.cz/* [online]. 2010 [cit. 2015-06-29]. Dostupné z: <http://www.michalsindelar.cz/>

SEDLÁČEK, Roman a Jakub SVOBODA. X Cover. *Http://www.xcover.cz/* [online]. 2014 [cit. 2015-06-29]. Dostupné z: <http://www.xcover.cz/>

Slepá kolej. *Http://www.kolej.brutalniopicka.cz/* [online]. 2004 [cit. 2015-06-29]. Dostupné z: <http://www.kolej.brutalniopicka.cz/>

Dětská Porta. *Http://www.detskaporta.cz/* [online]. 2000 [cit. 2015-06-29]. Dostupné z: <http://www.detskaporta.cz/cs/soutezni-rad/soutezni-rad-2014-2015.html>

BRÁNA: Soutěž začínajících trampských, folkových a country skupin. Festival Brána [online]. 2004, 25. 11. 2014 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.festivalbrana.cz>

KAPELA BERUŠKY. www.berusky.eu [online]. 2010 [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://www.berusky.eu>

ANNA D. www.bandzone.cz [online]. 2013 [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://bandzone.cz/annadrabkova?at=gallery&gi=703371>

D. N. A. Brno. [Http://bandzone.cz/dnabrno?at=news](http://bandzone.cz/dnabrno?at=news) [online]. 2012 [cit. 2015-06-29]. Dostupné z: <http://www.bandzone.cz/dnabrno?at=news>

Bulletin - Slovník cizích slov. [Https://www.online-slovník.cz/](https://www.online-slovník.cz/) [online]. 2012 [cit. 2015-06-29]. Dostupné z: <https://www.online-slovník.cz/slovník-cizich-slov/bulletin>

Žatecké country: Porta 1973 tak trochu jinak... www.zateckecountry.cz [online]. 2008 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.zateckecountry.cz/archiv/old3/porta1973.html>

ERET, Jan. Porta se vrací do Plzně. In: FOLK time [online]. 2012 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.folktime.cz/pr/7135-porta-se-vraci-do-plzne.html>

NEZMAŘI. [Http://www.nezmari.cz](http://www.nezmari.cz) [online]. 2008 [cit. 2015-06-29]. Dostupné z: <http://www.nezmari.cz>

NAVRÁTIL, Jiří. Večerníčkový folkař - Jaroslav Samson Lenk. [Http://www.zateckecountry.cz/archiv/old3/samson.html](http://www.zateckecountry.cz/archiv/old3/samson.html) [online]. 2011 [cit. 2015-06-29]. Dostupné z: <http://www.zateckecountry.cz/archiv/old3/samson.html>

Rádio Samson - O nás. [Http://www.radiosamson.cz/](http://www.radiosamson.cz/) [online]. 2008 [cit. 2015-06-29]. Dostupné z: http://www.radiosamson.cz/content/text/cz/?o_nas

Pavlna Jíšová. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2010 [cit. 2015-06-26]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pavl%C3%ADna_J%C3%AD%C5%A1ov%C3%A1

Pavlna Jíšová a přátelé. [Http://www.jisova.cz/](http://www.jisova.cz/) [online]. 2015 [cit. 2015-06-29]. Dostupné z: <http://www.jisova.cz/>

Osobní rozhovory

Interwiev s Vitem DVOŘÁČKEM, nar.1995. Plzeň 25. 3. 2015

Informace poskytl Karel PÝCHA, pořadatel soutěže Březovský lístek, Ostrovská veverka a oblastního kola Porty. Březová u Sokolova 21. 3. 2015.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Dotazník:

Rozhovor s panem učitelem Romanem Teistlerem (kytara, elektrická kytara, bicí) ze ZUŠ Holýšov.

Dobrý den, v mé bakalářské práci se zabývám srovnáváním ŠVP Vaší ZUŠ v souladu s dětskými folkovými soutěžemi. Prosím o odpovědi na tyto otázky.

1) Už jste někdy slyšel/a o folkových soutěžích, jako jsou Zlatá Struna, Dětská Porta, Brána, Březovský lístek, nebo Ostrovská veverka?

Kromě Ostrovské veverky znám všechny.

2) Hovořili jste někdy o takovýchto soutěžích na poradách?

Ne nikdy. Na poradách řešíme většinou něco jiného.

3) Účinkoval někdy Váš žák na některé z těchto soutěží? Pokud ano kolik jich bylo?

Ano, ode mne tam soutěžili dva žáci a má nová kolegyně tam minulý rok vyslala tři žáky.

4) Myslíte si, že ředitel/ka školy by podporoval, nebo podporuje účast dětí na těchto soutěžích?

Ano určitě. Je vždy velmi rád, když získají děti nějaké ocenění a reprezentují naši ZUŠ.

Příloha č. 2

Dotazník:

Rozhovor s panem učitelem Ivanem Kudrnou (kytara, elektrická kytara, basová kytara) ze ZUŠ Bedřicha Smetany.

Dobrý den, v mé bakalářské práci se zabývám srovnáváním ŠVP Vaší ZUŠ v souladu s dětskými folkovými soutěžemi. Prosím o odpovědi na tyto otázky.

1) Už jste někdy slyšel/a o folkových soutěžích, jako jsou Zlatá Struna, Dětská Porta, Brána, Březovský lístek, nebo Ostrovská veverka?

Ano, už jsem o nich slyšel. Především o těch plzeňských.

2) Hovořili jste někdy o takovýchto soutěžích na poradách?

Na poradách jsme se o tom zmiňovali. Především kolega Kamil Kopřiva tam každoročně vysílal jenu až dvě žákyně, poslední tři roku už tam ale nikoho neposílá.

3) Účinkoval někdy Váš žák na některé z těchto soutěží? Pokud ano, kolik?

Ano, myslím, že jsem na tyto soutěže vyslal dva žáky, ale nevím to přesně. Už je to nějaká doba.

4) Myslíte si, že ředitel/ka školy by podporoval, nebo podporuje účast dětí na těchto soutěžích?

Ano.

Příloha č. 3

Dotazník:

Rozhovor s paní učitelkou z oddělení strunných nástrojů Janou Loudovou ze ZUŠ Starý Plzenec.

Dobrý den, v mé bakalářské práci se zabývám srovnáváním ŠVP Vaší ZUŠ v souladu s dětskými folkovými soutěžemi. Prosím o odpovědi na tyto otázky.

1) Už jste někdy slyšel/a o folkových soutěžích, jako jsou Zlatá Struna, Dětská Porta, Brána, Březovský lístek, nebo Ostrovska veverka?

Ano, o těchto soutěžích jsem slyšela. Pravidelným zasíláním e-mailů mě informuje ředitelství školy.

2) Hovořili jste někdy o takovýchto soutěžích na poradách?

Ano, učím ještě v ZUŠ Třemešná a zde hovoříme o každé dětské soutěži, na které žáci mohou účinkovat.

3) Účinkoval někdy Váš žák na některé z těchto soutěží? Pokud ano kolik jich bylo?

Pravidelně se žáci z mé třídy účastní těchto soutěží. Každý rok na nich vystupuje z mé třídy přibližně dvanáct dětí.

4) Myslíte si, že ředitel/ka školy by podporoval, nebo podporuje účast dětí na těchto soutěžích?

Ano, určitě. A na základě všech soutěží a nejen těchto, naše ZUŠ pořádá koncerty talentů (jeden za dva měsíce), kde mají tito žáci možnost vystoupit před domácím publikem.

Obrázek č. 1 – Vít Dvořáček, Brána 2011 [zdroj: vlastní]

Obrázek č. 2 – Putovní cena pro absolutního vítěze ročníku, Brána 2011 [zdroj: vlastní]

Obrázek č. 3 – Vítězné ročníku 2011 z leva Vít Dvořáček, Petra Loudová a Jakub Červený, Brána 2011 [zdroj: vlastní]

Obrázek č. 4 – Plzeňská kapela Za Trest, RF Dětské Porty 2010 [zdroj: vlastní]

Obrázek č. 5 – Elizabeth Denysyuk s Triem P. E. S., Porta 2015 [zdroj: vlastní]

Obrázek č. 6 – Vyhlášení vítězů, Zlatá Struna 2011 [zdroj: vlastní]

